

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 7.7.2021
COM(2021) 373 final

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Rapport om EU:s konkurrenspolitik 2020

{SWD(2021) 177 final}

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Rapport om EU:s konkurrenspolitik 2020

1. Inledning

Det här är den första rapporten om hur EU:s konkurrenspolitik har utvecklats under den kommission som leds av ordförande Ursula von der Leyen¹. Rapporten beskriver utvecklingen av EU:s konkurrenspolitik under 2020 och är dessutom den femtionde rapporten som kommissionen riktar till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén.

EU:s konkurrensregler grundar sig på fördragen, som ger unionen exklusiv befogenhet på detta område. Den befogenheten är ett nödvändigt verktyg för att främja den inre marknadens funktion². Under mer än 60 år har EU:s tillämpning av konkurrenslagstiftningen varit avgörande för att bevara och främja ekonomin i EU med utgångspunkt i europeiska värden som rättvisa, rättsstatlighet och förtroende. Konkurrenspolitiken utvecklas också i takt med förändringar inom samhälle, ekonomi och lagstiftning. I dag – när EU står inför en av sina största kriser någonsin – är det viktigare än någonsin att EU:s konkurrenspolitik är robust och bidrar till den dynamiska ekonomi som krävs för en snabbare återhämtning.

Under von der Leyen-kommissionens första år har konkurrenspolitiken varit av avgörande betydelse för kommissionens ansträngningar att övervinna den folkhälsokris och den ekonomiska kris som orsakades av covid-19-utbrottet. Konkurrenspolitiken bidrog även i stor utsträckning till att underlätta återhämtningen, med hänsyn tagen till den gröna och digitala omställningen av ekonomin i EU. I enlighet med uppdragsbeskrivningen från ordförande Ursula von der Leyen till verkställande vice ordförande Margrethe Vestager³, såg kommissionen fortsatt till att konkurrensreglerna är rustade för den moderna ekonomin, genomförs med kraft och bidrar till en stark europeisk industri, både internt och globalt.

Under 2020 framgick det att de konkurrenspolitiska verktygen var relevanta och flexibla och snabbt kunde anpassas till de exceptionella omständigheterna som rådde under folkhälsokrisen och den ekonomiska krisen. Genom att reagera snabbt och anpassa konkurrenspolitiken kunde kommissionen bidra till att tillgodose behoven hos både industri och invånare i EU, samtidigt som marknaderna förblev konkurrensutsatta. Detta blev särskilt uppenbart genom en rad åtgärder som möjliggjorde offentligt stöd till den reala ekonomin eller ingick i den bredare politiska agendan som syftade till att återställa hållbar tillväxt och undvika onödiga marknadssnedvridningar.

¹ Politiska riktlinjer för nästa Europeiska kommission – En ambitiösare union – Min agenda för Europa, 2019–2024 av kandidaten till posten som ordförande för Europeiska kommissionen Ursula von der Leyen. Finns här: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_sv_0.pdf.

² Artikel 3 i EUF-fördraget.

³ Mission letter to Executive Vice-President Vestager (inte översatt till svenska), 1.12.2019. Finns här: https://ec.europa.eu/commission/commissioners/sites/comm-cwt2019/files/commissioner_mission_letters/mission-letter-margrethe-vestager_2019_en.pdf.

I sitt meddelande *Samordnad ekonomisk reaktion på covid-19-utbrottet*⁴ av den 13 mars 2020 beskrev kommissionen vilka olika möjligheter medlemsstaterna har att vidta åtgärder som hamnar utanför tillämpningsområdet för EU:s kontroll av statligt stöd och därför kan införas utan inblandning av kommissionen. Det rörde sig om stödåtgärder som kunde beviljas alla företag i form av lönesubventioner och tillfälliga eftergifter vad gäller företags- och mervärdesskatter eller sociala avgifter, ekonomiskt stöd direkt till konsumenter för inställda tjänster eller biljetter som inte återbetalas av de berörda operatörerna.

Den 19 mars 2020 antog kommissionen en [Tillfällig ram för statliga stödåtgärder](#) för att stödja ekonomin och ändrade den vid flera tillfällen allteftersom covid-19-krisen fortskred⁵. Dessutom antog kommissionen den 8 april 2020 ett [Meddelande om en tillfällig ram](#), med en redogörelse för de huvudkriterier som kommissionen kommer att tillämpa i sin bedömning av [samarbetsprojekt](#) vars syfte är att avhjälpa bristen på väsentliga produkter och tjänster under covid-19-utbrottet⁶. Samtidigt vidtog kommissionen ett antal åtgärder för att garantera kontinuiteten och den fortsatta tillämpningen av EU:s regler om företagskoncentrationer gjorde att konkurrenssnedvridningar mot bakgrund av krisen kunde undvikas.

Under 2020 tog kommissionen viktiga initiativ för att säkerställa att konkurrensreglerna förblir ändamålsenliga och fullt ut kan hantera utmaningar som exempelvis strukturella problem på digitala marknader och utländska subventioner som snedvrider konkurrensen på marknader i EU. Bland annat lade kommissionen fram ett förslag till en [rättsakt om digitala marknader](#) och publicerade en [Vitbok om utländska subventioner](#) som en utgångspunkt för reflektioner kring hur de snedvridningar på den inre marknaden som orsakas av utländska subventioner bäst kan hanteras.

Kommissionen visade att den var beredd att med konkurrenspolitiska medel bidra till förberedelserna av genomförandet av [faciliteten för återhämtning och resiliens](#)⁷. Kommissionen har bistått medlemsstaterna i deras förberedelser av planerna för återhämtning och resiliens. Vad gäller de konkurrenspolitiska aspekterna har kommissionen publicerat ett antal [vägledande mallar](#) som medlemsstaterna kan använda till att utforma sina planer på ett sätt som är förenligt med EU:s regler om statligt stöd.

Samtidigt som tillämpningen av EU:s konkurrenslagstiftning under 2020 bidrog till hanteringen av de omedelbara utmaningar som pandemin medförde, bidrog den även till de mer långsiktiga målen som 2019–2024 års kommission satt upp, t.ex. [ett Europa rustat för den digitala tidsåldern](#), [en europeisk grön giv](#) och [en ekonomi för människor](#). Kommissionens förslag till den fleråriga budgetramen 2021–2027 innehöll en viktig nyhet, nämligen en

⁴ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska investeringsbanken och Eurogruppen: *Samordnad ekonomisk reaktion på Covid-19-utbrottet*, COM(2020) 112 final.

⁵ Meddelande från kommissionen: *Tillfällig ram för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin under det pågående utbrottet av covid-19*, (EUT C 91I, 20.3.2020, s. 1), ändrat genom kommissionens meddelanden C(2020) 2215 (EUT C 112I, 4.4.2020, s. 1), C(2020) 3156 (EUT C 164, 13.5.2020), s. 3), C(2020) 4509 (EUT C 218, 2.7.2020, s. 3), C(2020) 7127 (EUT C 340I, 13.10.2020, s. 1) och C(2021) 564 (EUT C 34, 1.2.2021, s. 6).

⁶ Meddelande från kommissionen: *Tillfällig ram för bedömning av antitrustfrågor i samband med företagssamarbete vid nödsituationer som orsakas av det pågående covid-19-utbrottet*, EUT C 116, 8.4.2020, s. 7.

⁷ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en facilitet för återhämtning och resiliens, COM(2020) 408 final, 28.5.2020.

särskild komponent för konkurrenspolitik inom [programmet för den inre marknaden](#). Denna kommer att leda till en stabil finansiering av åtgärder som förbättrar kommissionens verkställande kapacitet, t.ex. utveckling av avancerade underrättelse- och utredningsmetoder. Finansieringen kommer även att göra det möjligt för kommissionen att stärka sitt samarbete med offentliga förvaltningar både inom och utanför EU⁸.

2. EU:s konkurrenspolitik mildrar effekterna av covid-19-pandemin

2.1 Politiken för statligt stöd underlättade för medlemsstaterna att ge covid-19-stöd

Under 2020 bredde covid-19-pandemin snabbt ut sig och satte djupa spår i ekonomin i EU. Politiker på både nationell nivå och EU-nivå tvingades reagera snabbt på olika fronter för att hantera detta hot utan motstycke. Till de avgörande åtgärderna hör framför allt [återhämtningsinstrumentet NextGenerationEU](#)⁹ på 750 miljarder euro, aktiveringen av den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten¹⁰ och den gemensamma upphandlingen av olika medicintekniska produkter, som respiratorer, munskydd och, slutligen, vacciner.

I detta sammanhang blev EU:s konkurrenspolitik en viktig del i det svar på krisen som stabiliserade ekonomin. Detta gällde framför allt politiken för statligt stöd. Välriktat statligt stöd var avgörande för att rädda friska företag som lidit skada och att bibehålla kontinuiteten i den ekonomiska verksamheten. Samtidigt såg kommissionen till att offentligt stöd nådde de företag som behövde det och att skadliga subventionskapplöpningar kunde undvikas.

I [den tillfälliga ram](#) som antogs i början av krisen redogjordes för de villkor som kommissionen skulle tillämpa för att avgöra om stöd var förenligt med artikel 107.3 b i EUF-fördraget (stöd för att ”avhjälpa en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi”)¹¹. Den tillfälliga ramen ändrades flera gånger under 2020, vilket var ett tecken på kommissionens förmåga att anpassa reglerna till den föränderliga krisen.

I april 2020 utökades ramen till att omfatta stöd till företag som utvecklar, testar och tillverkar sådana produkter som det är stort behov av i kampen mot coronaviruset, exempelvis vacciner, mediciner, medicintekniska produkter, desinfektionsmedel och skyddsutrustning, men även stöd till löneutbetalningar och ordningar om anstånd med betalning av skatt¹². Den andra

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/690 av den 28 april 2021 om inrättande av ett program för den inre marknaden, konkurrenskraft för företag, inklusive små och medelstora företag, området för växter, djur, livsmedel och foder och europeisk statistik (programmet för den inre marknaden) samt om upphävande av förordningarna (EU) nr 99/2013, (EU) nr 1287/2013, (EU) nr 254/2014 och (EU) nr 652/2014, EUT L 153, 3.5.2021, s. 1.

⁹ NextGenerationEU – som är en del av den fleråriga budgetramen 2021–2027 – är ett tillfälligt återhämtningsinstrument på 750 miljarder euro som är avsett att reparera den omedelbara ekonomiska och sociala skada som orsakas av covid-19-pandemin. Faciliteten för återhämtning och resiliens är central i NextGenerationEU och omfattar 672,5 miljarder euro i lån och bidrag för att stödja de reformer och investeringar som EU-länderna genomför. Finns här: Rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2093 av den 17 december 2020 om den fleråriga budgetramen 2021–2027, EUT L 433I, 22.12.2020, s. 11.

¹⁰ Artiklarna 121 och 126 i EUF-fördraget.

¹¹ Meddelande från kommissionen: *Tillfällig ram för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin under det pågående utbrottet av covid-19*, EUT C 91I, 20.3.2020.

¹² I denna ändring av den tillfälliga ramen redogjordes för de villkor som kommissionen skulle tillämpa för att avgöra om stöd var förenligt med artikel 107.3 c i EUF-fördraget (”stöd för att underlätta utveckling av vissa

ändringen, som antogs i maj 2020, avsåg kriterierna för hur medlemsstaterna kunde genomföra rekapitaliseringar och bevilja efterställda lån till företag i ekonomiska svårigheter. Genom en tredje ändring i juni 2020 utvidgades den tillfälliga ramen för att göra det möjligt för medlemsstaterna att ge offentligt stöd till alla mikroföretag och små företag, även om de redan befann sig i ekonomiska svårigheter den 31 december 2019. En fjärde ändring antogs i oktober 2020. Den innebar en förlängning av den tillfälliga ramens löptid med sex månader till och med den 30 juni 2021 och möjliggjorde rekapitaliseringsstöd till och med den 30 september 2021. Mot bakgrund av den andra vågen av covid-19-utbrottet och insikten att krisen skulle pågå längre än förväntat antogs en femte ändring i januari 2021. Denna ändring innebar en förlängning av samtliga åtgärder i den tillfälliga ramen, inklusive rekapitaliseringsåtgärderna, till och med den 31 december 2021. Dessutom utökades ramens omfattning genom att stödtaken höjdes och omställning av vissa återbetalningspliktiga instrument till direkta bidrag tilläts fram till slutet av 2021.

På mycket kort tid antog kommissionen ett stort antal beslut om statligt stöd enligt den tillfälliga ramen, vilket gjorde det möjligt för medlemsstaterna att vidta åtgärder för att mildra de ekonomiska effekterna av covid-19-pandemin. Under 2020 antog kommissionen 598 covid-19-relaterade beslut om statligt stöd¹³. Det godkända stödet uppgick uppskattningsvis till 3,08 biljoner euro¹⁴. Ett antal av dessa stödåtgärder har medfinansierats genom sammanhållningspolitiken, särskilt tack vare de två krispaket som kommissionen föreslagit och som godkändes av Europaparlamentet och Europeiska rådet 2020: investeringsinitiativet mot effekter av coronaviruset (CRII) och investeringsinitiativet mot effekter av coronaviruset plus (CRII+).

Flera medlemsstater anmälde övergripande ordningar som avsåg olika ekonomiska sektorer och olika typer av stöd, inbegripet stöd till små och medelstora företag. Frankrike, till exempel, anmälde en övergripande ordning till ett värde av 7 miljarder euro som främst avsåg små och medelstora företag. Ordningen omfattade flera olika typer av stöd, t.ex. direkta bidrag, lån med förmånliga räntesatser och statliga lånegarantier¹⁵. Ett antal medlemsstater, exempelvis Danmark, Bulgarien, Grekland, Italien, Rumänien, Belgien och Slovakien, anmälde stöd som särskilt avsåg små och medelstora företag. Stödet till små och medelstora företag gavs i olika former, exempelvis anstånd med att betala skatt (Danmark)¹⁶, en statlig

näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset”).

¹³ I siffran ingår både beslut som antagits enligt den tillfälliga ramens exceptionella rättsliga grund och sådana som antagits enligt de regler för statligt stöd som gäller under normala omständigheter. Den omfattar även senare ändringar av redan antagna beslut.

¹⁴ Beloppet omfattar åtgärder för statligt stöd som antagits enligt den tillfälliga ramen, allt covid-19-relaterat statligt stöd som godkänts enligt andra regler om statligt stöd samt anpassade belopp enligt senare ändringsbeslut.

¹⁵ Ärende SA.56985 (2020/N) Frankrike – COVID-19: Régime cadre temporaire pour le soutien aux entreprises, kommissionens beslut, 20.4.2020.

Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202017/285598_2149988_102_2.pdf.

¹⁶ Ärende SA.57027 (2020/N) Danmark – COVID-19: Credit facility and tax deferrals linked to VAT and payroll tax, kommissionens beslut, 30.4.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202019/285826_2153371_56_2.pdf.

garantiordning (Bulgarien)¹⁷ och bidrag till att täcka räntebetalningarna på befintliga skulder (Grekland)¹⁸.

Flera medlemsstater anmälde stöd till forskning, utveckling, testningsinfrastruktur och produktion av coronavirus-relaterade produkter¹⁹. Exempelvis anmälde Tyskland en övergripande ordning till stöd för forskning, utveckling, testning och produktion av coronavirus-relaterade produkter²⁰.

Transportsektorn drabbades hårt av den globala pandemin. Under 2020 antog kommissionen 42 beslut om godkännande av statligt stöd till flygbolag, flygplatser och marktjänstföretag för att täcka deras behov av likviditet och kapital till följd av covid-19-pandemin. Ett antal flygbolag fick statligt stöd som godkänts enligt den tillfälliga ramen (artikel 107.3 b i EUF-fördraget), inklusive Air France, Lufthansa, SAS, Austrian Airlines, airBaltic, Blue Air, KLM, Nordica, Alitalia och Brussels Airlines²¹. Stöd till flygbolag godkändes även enligt artikel 107.3 c i EUF-fördraget och riktlinjerna för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter²². Kommissionen godkände exempelvis statligt stöd till det franska flygbolaget Corsair. Flygbolagets befintliga finansiella svårigheter förvärrades av covid-19-pandemin. Därför bestod det statliga stödet av två olika åtgärder, nämligen ett omstrukturingsstöd på 106,7 miljoner euro och ett belopp om 30,2 miljoner euro som kompensation för den skada som covid-19-pandemin orsakat Corsair²³. Det portugisiska flygbolaget TAP hade inte rätt till stöd enligt den tillfälliga ramen, eftersom bolaget redan befann sig i finansiella svårigheter före den 31 december 2019. Kommissionen godkände ett undsättningslån på 1,2 miljarder euro till TAP²⁴. Kommissionen godkände även ordningar avsedda att kompensera regionala och lokala kollektivtransportföretag för den skada de led till följd av nedstängningar och andra åtgärder²⁵. Det var inte bara inom transportsektorn som kommissionen godkände stöd från medlemsstaterna enligt artikel 107.3 b i EUF-fördraget, utan även för företag som drabbats särskilt hårt av covid-19-utbrottet inom

¹⁷ Ärende SA.56933 (2020/N) Bulgarien – COVID-19: intermediate SME loan guarantee program, kommissionens beslut, 8.4.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202015/285460_2146849_41_2.pdf.

¹⁸ Ärende SA.56839 (2020/N) Grekland – COVID-19: Support to SME loan obligations in the form of grants under the Temporary Framework for State aid measures to support the economy in the current COVID-19 outbreak, kommissionens beslut, 8.4.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202016/285303_2147455_84_2.pdf.

¹⁹ Exempelvis Italien (SA.56786), Belgien (SA.57173 och SA.57057), Frankrike (SA.57367), Malta (SA.57204 och SA.57075) och Tjeckien (SA.56961 och SA.57071).

²⁰ Ärende SA.57100 Tyskland – COVID-19: Federal Framework Aid for COVID-19 related R&D, investments in testing infrastructures and production, kommissionens beslut, 28.4.2021. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/case_details.cfm?proc_code=3_SA_57100.

²¹ Se följande ärenden: SA.57082, SA.57153, SA.57369, SA.57543 respektive SA.58342, SA.57539, SA.58101, SA.57026, SA.56943, SA.57116, SA.57586, SA.58114, SA.57544.

²² Meddelande från kommissionen: *Riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter*, EUT C 249, 31.7.2014, s. 1.

²³ Ärende SA.58463 Frankrike – Restructuring aid for Corsair, kommissionens beslut, 11.12.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/case_details.cfm?proc_code=3_SA_58463.

²⁴ Ärende SA.57369, COVID-19 – Aid to TAP, kommissionens beslut, 10.6.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/case_details.cfm?proc_code=3_SA_57369.

²⁵ Till exempel ärende SA.57675 (2020/N) Tyskland – COVID-19 – scheme for regional and local public passenger transport, kommissionens beslut, 7.8.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202033/287584_2180796_60_2.pdf.

bland annat turism, kultur, hotell och detaljhandel²⁶. Kommissionen antog också ett antal beslut enligt artikel 107.2 b i EUF-fördraget (stöd för att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser), exempelvis som ersättning till egenföretagare som lidit skada, för att täcka företags fasta kostnader samt täcka förluster på grund av att idrottsevenemang ställts in²⁷.

Kommissionen godkände även ett antal statliga stöd enligt artikel 107.3 b som var avsedda för vissa delar av medlemsstater. Exempelvis anmälde Tyskland ett stöd till Bayern på 46 miljarder euro ("BayernFonds") i form av garantier, rekapitaliseringsinstrument och subventionerade skuldinstrument avsedda att ge företagen likviditet och kapital²⁸. Statliga stöd godkändes även för regionerna Vallonien och Bryssel i Belgien och för den italienska regionen Friuli Venezia Giulia samt södra Italien²⁹.

Storleken på de stöd som kommissionen godkände varierade mycket mellan medlemsstaterna. Dessa skillnader kan delvis förklaras av att medlemsstaterna har olika stora ekonomier.

Sålunda anmäldes 51,5 % av det stöd som godkändes av Tyskland. Italiens stödåtgärder motsvarade runt 14,7 % av det totala statliga stöd som godkändes, medan Frankrikes åtgärder motsvarade 13,9 %. Det stöd som anmäldes av Spanien utgjorde 4,8 % av det totala stödbelopp som godkändes, medan Polen och Belgien anmälde 2 % respektive 1,8 % av det totala stödet. Det stöd som anmäldes av de övriga medlemsstaterna uppskattas utgöra mellan 0,01 % och 1,5 % av det totala stödbeloppet, vilket uppskattas till 3,08 miljarder euro. Den faktiska ekonomiska effekten av statliga stödåtgärder beror på hur de genomförs, inte på hur omfattande deras budget är. Därför övervakar kommissionen genomförandet av covid-19-relaterat statligt stöd och anpassar sin strategi för statligt stöd till hur situationen på den inre marknaden utvecklas.

Av svaren från samtliga 27 medlemsstater på två undersökningar som kommissionen genomförde mellan mitten av mars och slutet av december 2020 framgår att av de 2,96 miljarder euro i stöd som godkänts fram till dess hade cirka 544 miljarder euro faktiskt betalats ut. Enligt de preliminära data som medlemsstaterna skickat in har Frankrike, i absoluta tal, beviljat mer än en fjärdedel av det totala stödbelopp som betalats ut (155,36 miljarder euro),

²⁶ Till exempel ärende SA.58214 Irland – COVID-19 Adaptation Fund for the Re-Opening of Tourism and Hospitality businesses, finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_58214, ärende SA.57595 Kroatien, State Aid Programme of the Ministry of Culture to Support the Economy in the Current COVID-19 Outbreak, finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_57595, ärende SA.59048 Danmark – COVID-19: Aid to cafés, restaurants, bars, nightclubs, venues & their suppliers, finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_59048.

²⁷ Ärende SA.56791 Temporary compensation scheme for self-employed financially affected by the COVID-19, kommissionens beslut, 25.3.2021, finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_56791, ärende SA.57291 COVID-19 Compensation Scheme: Directive for fixed cost subsidies, kommissionens beslut, 23.5.2020, finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_57291, ärende SA.57614 Compensation scheme for sport organisations, facilities and cancellation of sport events related to COVID-19 (the "COVID – Sport Programme") – Tjeckien, kommissionens beslut, 22.7.2020, finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202030/286956_2175432_128_2.pdf.

²⁸ Ärende SA.57447 Tyskland – COVID-19 measures of the BayernFonds. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202040/286247_2192300_93_2.pdf.

²⁹ Ärendena SA.57083, SA.57056, SA.58802 och SA.57005.

följt av Italien med 19,8 % (107,9 miljarder euro), Tyskland med 19,1 % (104,25 miljarder euro) och Spanien med 16,7 % (90,8 miljarder euro). Relativt sett är Spanien det land som har betalat ut mest i förhållande till landets BNP (7,3 %), följt av Frankrike (6,4 %), Italien (6,0 %), Grekland (4,4 %), Malta (3,9 %), Ungern (3,7 %), Portugal (3,6 %), Polen (3,6 %) och Cypern (3,5 %). För EU-27 utgör det coronavirusrelaterade statliga stödbelopp som betalats ut cirka 3,9 % av EU:s BNP.

Förutom stöd som anmäls enligt den tillfälliga ramen får medlemsstaterna vidta åtgärder som inte omfattas av EU:s regler om statligt stöd. Statligt stöd som anses vara mindre snedvridande, till exempel sådant som omfattas av förordningarna om stöd av mindre betydelse³⁰ eller av vissa gruppundantagsförordningar³¹ kan införas utan att först anmälas till kommissionen. Dessa åtgärder omfattade framför allt lönesubventioner och tillfälliga eftergifter vad gäller företags- och mervärdesskatter eller sociala avgifter.

2.2 Vägledning för marknadsaktörer om antitrustlagstiftning och kontroll av företagskoncentrationer

I kristider är det än viktigare att bevara disciplinen på marknaden och därigenom säkerställa den inre marknadens funktion. Samtidigt är det nödvändigt att underlätta samarbete mellan företag om det är vad som krävs för att bekämpa konsekvenserna av pandemin.

När det gäller [antitrustlagstiftning](#) antog kommissionen snabbt en rad åtgärder på olika områden.

Kommissionen tillhandahöll vägledning för marknadsaktörer i ett [meddelande](#)³² och i en [särskild administrativ skrivelse](#). I dessa redogjordes för de huvudkriterier som kommissionen tillämpar i sin bedömning av samarbetsprojekt, vars syfte är att avhjälpa bristen på väsentliga produkter och tjänster under covid-19-utbrottet, exempelvis mediciner och medicinsk utrustning. Dessutom tog kommissionen kontakt med företag i bland annat fordonsindustrin för att ge informell vägledning om vilka typer av samarbete som sannolikt är oproblematiske och ange vilka skyddsåtgärder som är nödvändiga för sådant samarbete.

³⁰ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse, EUT L 352, 24.12.2013, s. 1; kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, EUT L 352, 24.12.2013, s. 9; kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, EUT L 190, 28.6.2014, s. 45 och kommissionens förordning (EU) nr 360/2012 av den 25 april 2012 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse som beviljas företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, EUT L 114, 26.4.2012, s. 8.

³¹ Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, EUT L 187, 26.6.2014, s. 1; kommissionens förordning (EU) 2017/1084 av den 14 juni 2017 om ändring av förordning (EU) nr 651/2014 vad gäller stöd till hamn- och flygplatsinfrastruktur, vad gäller tröskelvärden för anmälan av stöd till kultur och bevarande av kulturarvet och stöd till idrottsinfrastruktur och multifunktionell rekreationsinfrastruktur samt vad gäller stödordningar för regionalt driftstöd i de yttersta randområdena och om ändring av förordning (EU) nr 702/2014 vad gäller beräkningen av stödberättigande kostnader, EUT L 156, 20.6.2017, s. 1.

³² Meddelande från kommissionen: *Tillfällig ram för bedömning av antitrustfrågor i samband med företagssamarbete vid nödsituationer som orsakas av det pågående covid-19-utbrottet*, EUT C 116, 8.4.2020, s. 7.

Den 30 april 2020 antog kommissionen tre genomförandeförordningar som beviljade tillfälliga undantag från konkurrensreglerna inom [tre jordbrukssektorer](#) som drabbats hårt av covid-19-pandemin³³. Tack vare dessa genomförandeförordningar blev det möjligt för jordbrukare och erkända branschorganisationer att tillfälligt vidta kollektiva åtgärder för att stabilisera vissa sektorer.

Dessutom kom Europeiska konkurrensnätverket med ett gemensamt uttalande om tillämpningen av antitrustlagstiftningen under covid-19-krisen och samarbetade intensivt i covid-19-relaterade konkurrensfrågor. I det [gemensamma uttalandet](#)³⁴, uttryckte medlemmarna i nätverket förståelse för att den exceptionella situationen kunde göra det nödvändigt för företag att samarbeta för att säkerställa leverans och rättvis fördelning av bristvaror till alla konsumenter. De angav att de inte skulle agera mot nödvändiga och tillfälliga åtgärder som införts för att undvika utbudsunderskott. Samtidigt var det ytterst viktigt att säkerställa att produkter som ansågs vara väsentliga för att skydda konsumenters hälsa under rådande omständigheter (t.ex. munskydd och desinfektionsmedel) förblev tillgängliga till konkurrenskraftiga priser. Europeiska konkurrensnätverket angav att man därför inte skulle tveka att vidta åtgärder mot företag som utnyttjade situationen för att bilda karteller eller missbruka sin dominerande ställning. Sedan dess har kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna samarbetat för att säkerställa att det inte förekommer några störningar i utbudet av väsentliga varor och tjänster under pandemin. Likaså ser de till att konkurrensreglerna tillämpas på ett konsekvent sätt, både när det gäller verkställande och vägledning av de företag som samarbetar under krisen. Tack vare det nära samarbetet kring och samordningen av de covid-19-relaterade antitrustärendena och vägledningen kunde nätverket tala med en röst till de företag som ville utforma projekt som var förenliga med antitrustlagstiftningen.

När det gäller [kontrollen av företagskoncentrationer](#) kunde kommissionen uppfylla alla sina rättsliga skyldigheter och hålla fristerna³⁵. Trots pandemin anmäldes 361 transaktioner till kommissionen under 2020. Liksom tidigare år kunde de flesta anmälda företagskoncentrationer behandlas snabbt, eftersom de inte mötte några konkurrensmässiga hinder. Kommissionen antog 352 koncentrationsbeslut och ingrep i 18 ärenden. I den senare kategorin godkändes tretton koncentrationer med förbehåll för åtaganden som parterna gjort i utredningens första etapp³⁶, tre³⁷ godkändes med ändringar efter utredningens andra etapp och

³³ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2020/593 av den 30 april 2020 om tillåtelse att ingå avtal och fatta beslut om marknadsstabiliserande åtgärder inom potatissektorn, EUT L 140, 4.5.2020, s. 13; kommissionens genomförandeförordning (EU) 2020/594 av den 30 april 2020 om tillåtelse att ingå avtal och fatta beslut om marknadsstabiliserande åtgärder i sektorn för levande träd och andra levande växter, lökar, rötter och liknande, snittblommor och snittgrönt, EUT L 140, 4.5.2020, s. 17 och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2020/599 av den 30 april 2020 om tillåtelse att ingå avtal och fatta beslut om planering av produktionen inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter, EUT L 140, 4.5.2020, s. 37. Senare antogs även kommissionens genomförandeförordning (EU) 2020/975 av den 6 juli 2020 om tillåtelse att ingå avtal och fatta beslut om marknadsstabiliserande åtgärder inom vinsektorn, EUT L 215, 7.7.2020, s. 13.

³⁴ *Joint statement by the European Competition Network (ECN) on application of competition law during the Corona-crisis* (inte översatt till svenska). Finns här: https://www.acceptance.ec.europa.eu/competition/ecn/202003_joint-statement_ecn_corona-crisis.pdf.

³⁵ För att garantera kontinuiteten under pandemin införde kommissionen ett verktyg för elektronisk anmälan av planerade företagskoncentrationer (eNotification).

³⁶ Ärendena M.9408 Assa Abloy/Agta Record, M.9434 UTC/Raytheon, M.9461 AbbVie/Allergan, M.9502 Synthomer/Omnova Solutions, M.9517 Mylan/Upjohn, M.9546 Gategroup/LSG European Business, M.9554 Elanco

en koncentration³⁸ godkändes utan villkor under den andra etappen. Det förenklade förfarandet användes för 76 % av samtliga anmälda transaktioner under 2020.

2.3. Förberedelser för återhämtningen efter krisen

Med ett kapital på 672,5 miljarder euro utgör faciliteten för återhämtning och resiliens³⁹ den absolut största delen av återhämtningspaketet⁴⁰ [NextGenerationEU](#) på 750 miljarder euro. Faciliteten kommer att erbjuda medlemsstaterna stöd för investeringar och reformer som hjälper dem att hantera de ekonomiska och sociala följderna av covid-19-pandemin. Dessutom underlättar stödet den gröna och digitala omställningen.

Animal Health/Bayer Animal Health Division, M.9674 Vodafone Italia/Tim/INWIT JV, M.9677 DIC/BASF Colors & Effects, M.9728 Altice/Omers/Allianz/Covage, M.9744 Mastercard/Nets, M.9776 Worldline/Ingenico och M.9779 Alstom/Bombardier Transportation.

³⁷ Ärendena M.9014 PKN Orlen/Grupa Lotos, M.9730 FCA/PSA, M.9660 Google/Fitbit.

³⁸ Ärende M.9409 Aurubis/Metallo Group Holding.

³⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens, EUT L 57, 18.2.2021, s. 17; kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens, a.a, 28.5.2021. I december 2020 nåddes en politisk överenskommelse i rådet och Europaparlamentet godkände förordningen den 9 februari 2021.

⁴⁰ Andra instrument som kan användas är exempelvis Fonden för en rättvis omställning, programmet för ett digitalt Europa, rescEU och det nya programmet EU för hälsa.

Granskning av medlemsstaternas planer för återhämtning och resiliens

För att kunna få bidrag och lån med låg ränta enligt faciliteten för återhämtning och resiliens måste varje medlemsstat lämna in en plan för återhämtning och resiliens som kommissionen måste godkänna innan några medel betalas ut. Alla projekt som ingår i planerna för återhämtning och resiliens måste bedömas enligt reglerna för statligt stöd. Under hösten 2020 lämnade ett antal medlemsstater in utkast till planer för återhämtning och resiliens till kommissionen och GD Konkurrens granskade och gav råd om utkasterna. Dessutom hjälpte GD Konkurrens och kommissionens andra avdelningar medlemsstaterna att utforma planerna på ett sätt som var förenligt med reglerna för statligt stöd. I detta syfte publicerade kommissionen en uppsättning vägledande mallar i december 2020. Mallarna uppdaterades i januari 2021⁴¹.

3. Fortsatt ändamålsenliga konkurrensregler – en omfattande politisk agenda

Under 2020 fortsatte kommissionen sin omfattande översyn av konkurrensreglerna för att anpassa dem till förändringarna på marknaden, bl.a. till den allt snabbare digitaliseringen av ekonomin. Till grund för översynen ligger även den rapport om utvecklingen av konkurrensreglerna i en digital tidsålder som publicerades av tre oberoende särskilda rådgivare i april 2019⁴².

Kommissionen flyttade fram arbetet med att se över ett stort antal viktiga gruppundantagsförordningar, riktlinjer och tillkännagivanden och gjorde framsteg med ett antal pågående initiativ avsedda att säkerställa en rättvis konkurrens på den inre marknaden, exempelvis förslaget till rättsakten om digitala marknader och initiativet om utländska subventioner. Under 2020 avslutade kommissionen även kontrollen av om paketet för modernisering av statligt stöd från 2014 fortfarande var ändamålsenligt.

3.1 Nya politiska initiativ för att stärka de konkurrenspolitiska verktygen

I februari 2020 lade kommissionen fram EU:s digitala strategi⁴³. Centrala i denna strategi är två lagförslag som syftar till att skapa dels ett säkrare digitalt utrymme för alla användare där deras grundläggande rättigheter skyddas, dels konkurrensvillkor som gör det möjligt för innovativa digitala företag att växa på den inre marknaden och konkurrera på världsmarknaden.

Under 2020 antog kommissionen ett förslag till rättsakt om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn⁴⁴. Syftet med förordningen är att avhjälpa strukturella problem på digitala marknader, i synnerhet rörande stora digitala plattformar som fungerar som ”grindvakter”. Med detta menas att plattformarna förmedlar kontakter mellan ett stort antal användare och ett stort antal företag. I kommissionens digitala paket ingick även ett förslag

⁴¹ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar: *Guidance to Member States – Recovery and resilience plans* (inte översatt till svenska), SWD(2021) 12 final, 22.1.2021. Finns här: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/document_travail_service_part2_v3_en.pdf.

⁴² *Competition Policy in the Digital Era* (inte översatt till svenska), 2019. Finns här: <https://ec.europa.eu/competition/publications/reports/kd0419345enn.pdf>.

⁴³ *Shaping Europe's Digital Future*, kommissionens publikation (inte översatt till svenska), 19.2.2020, ISBN 978-92-76-16362-6.

⁴⁴ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn (rättsakten om digitala marknader), COM(2020) 842 final, 15.12.2020.

till en rättsakt om digitala tjänster⁴⁵. Båda dessa förslag omfattas av det ordinarie lagstiftningsförfarandet och kommer att behandlas i Europaparlamentet och rådet under 2021.

Rättsakten om digitala marknader

Rättsakten om digitala marknader – ett förslag till förordning baserad på artikel 114 i EUF-fördraget – syftar till att förhindra att grindvakter tillämpar orättvisa villkor på företag och konsument. Sådana orättvisa villkor skulle bland annat kunna vara att inte låta företag få tillgång till sina egna data, låsa användare till en viss tjänst och begränsa möjligheterna att byta till alternativa tjänster. Enligt förslaget betecknas ett företag som grindvakt om tre kvantitativa kriterier är uppfyllda⁴⁶. Företag som betecknas som grindvakter skulle omfattas av ett antal skyldigheter och förbud avsedda att garantera en öppen onlinemiljö som är rättvis för både företag och konsument och ger alla möjlighet till innovation. För att säkerställa att de nya reglerna är effektiva ska det enligt förslaget vara möjligt att utdela sanktioner om förbuden och skyldigheterna inte efterlevs.

3.2 Regler och riktlinjer på områdena för företagskoncentrationer och antitrust uppdateras

3.2.1 Utvärderingen av koncentrationsförordningen går framåt

Under 2020 genomförde kommissionen de sista faserna i utvärderingen av **utvalda förfarande- och behörighetsmässiga aspekter av EU:s koncentrationskontroll**⁴⁷. Den 26 mars 2021 publicerades en sammanfattning av utvärderingsresultaten i ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar⁴⁸. På grundval av resultaten av utvärderingen antog kommissionen ett meddelande med vägledning för tillämpningen av den mekanism för hänskjutande av ärenden mellan medlemsländerna som anges i artikel 22 i koncentrationsförordningen, samt inledde en konsekvensbedömning för att undersöka olika handlingsalternativ som skulle kunna förenkla koncentrationsförfarandena och göra dem mer riktade⁴⁹.

3.2.2 Översyn av reglerna om vertikala och horisontella samarbetsavtal

I och med publiceringen av arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar i september 2020⁵⁰ avslutade kommissionen sin utvärdering av **förordningen om gruppundantag för**

⁴⁵ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en inre marknad för digitala tjänster (rättsakten om digitala tjänster) och om ändring av direktiv 2000/31/EG, COM(2020) 825 final, 15.12.2020. Förslaget avser införandet av regler om onlinetjänster (förmedlingstjänster, värdtjänster och onlineplattformar). Leverantörer av sådana tjänster skulle bland annat omfattas av krav på transparens och rapportering, informationsskyldigheter, regler om datadelning och uppförandekoder.

⁴⁶ Vissa stora onlineplattformar fungerar som ”grindvakter” på digitala marknader. I rättsakten om digitala marknader fastställs kriterier för att beteckna en stor onlineplattform som grindvakt. Dessa kriterier är uppfyllda om ett företag i) har en stark ekonomisk ställning, betydande inverkan på den inre marknaden och är verksamt i flera EU-länder, ii) har en stark ställning som förmedlare, vilket innebär att det kopplar ett stort antal användare till ett stort antal företag, och iii) har (eller snart kommer att ha) en fast förankrad och varaktig ställning på marknaden.

⁴⁷ Utvärderingen avsåg fyra aspekter, nämligen i) en eventuell ytterligare förenkling av EU:s kontroll av företagskoncentrationer, ii) effektiviteten hos behörighetströsklarna, iii) effektiviteten hos systemet för hänskjutande av ärenden och iv) särskilda tekniska aspekter av de förfaranden och undersökningar som tillämpas vid bedömningen av företagskoncentrationer.

⁴⁸ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar: *Evaluation procedural and jurisdictional aspects of EU merger control* (inte översatt till svenska), SWD(2021) 66 final, 26.3.2021. Finns här: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_21_1384.

⁴⁹ Meddelande från kommissionen: *Vägledning om tillämpning av den mekanism för hänskjutande av ärenden som anges i artikel 22 i koncentrationsförordningen för vissa kategorier av ärenden*, C(2021) 1959 final, 26.3.2021.

⁵⁰ Commission Staff Working Document – *Evaluation of the Vertical Block Exemption Regulation* (inte översatt till svenska), SWD(2020) 173 final, 8.9.2020.

[vertikala avtal](#)⁵¹ och [riktlinjerna om vertikala begränsningar](#)⁵². Vid utvärderingen bedömdes huruvida den nuvarande ordningen hade tjänat sitt syfte att undanta vertikala avtal som totalt sett ökar effektiviteten, skapar rättslig förutsägbarhet och minskar efterlevnadskostnaderna. Utvärderingen utgjorde även underlag för beslutet om huruvida dessa regler skulle tillåtas att löpa ut, förlängas i sin nuvarande form eller ses över.

Av utvärderingen framgick att förordningen om gruppundantag för vertikala avtal och riktlinjerna om vertikala begränsningar fortfarande är användbara verktyg som underlättar för företag att utföra egna bedömningar. Marknaderna har emellertid utvecklats och under utvärderingen framkom ett antal punkter som behöver åtgärdas. Kommissionen har inlett en översyn och målet är att anta reviderade regler senast den 31 maj 2022, när de nuvarande reglerna upphör att gälla.

Under 2020 fortsatte kommissionen sin utvärdering av förordningen om gruppundantag för forsknings- och utvecklingsavtal⁵³ och förordningen om gruppundantag för specialiseringsavtal⁵⁴, vilka tillsammans kallas [de horisontella gruppundantagsförordningarna](#). Kommissionens [riktlinjer för horisontella samarbetsavtal](#) ger vägledning om tolkningen av de horisontella gruppundantagsförordningarna och för tillämpningen av artikel 101 i EUF-fördraget på andra horisontella avtal. De horisontella gruppundantagsförordningarna upphör att gälla den 31 december 2022. Syftet med dessa bestämmelser är att underlätta för företag att samarbeta när detta är ekonomiskt önskvärt och inte påverkar konkurrensen negativt. Kommissionens beslut om huruvida de horisontella gruppundantagsförordningarna och riktlinjerna ska få löpa ut, om deras giltighetstid ska förlängas eller om de ska ses över kommer att baseras på den information om hur reglerna fungerar som samlas in under utvärderingen. Kommissionens avdelningar planerar att publicera ett arbetsdokument under 2021.

Under 2020 fortsatte kommissionen även sin utvärdering av [förordningen om gruppundantag inom motorfordonssektorn](#), som antogs 2010⁵⁵. Syftet med utvärderingen är att samla in information om hur förordningen om gruppundantag inom motorfordonssektorn och de tillhörande riktlinjerna fungerar, främst genom att granska i vilken utsträckning målen med förordningen uppnås. Förordningen om gruppundantag inom motorfordonssektorn, som upphör att gälla i maj 2023, föreskriver att kommissionen ska lämna in en utvärderingsrapport till Europaparlamentet och rådet under 2021.

⁵¹ Kommissionens förordning (EU) nr 330/2010 av den 20 april 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden, EUT L 102, 23.4.2010, s. 1.

⁵² Riktlinjer om vertikala begränsningar, EUT C 130, 19.5.2010, s. 1.

⁵³ Kommissionens förordning (EU) nr 1217/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal, EUT L 335, 18.12.2010, s. 36.

⁵⁴ Kommissionens förordning (EU) nr 1218/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal, EUT L 335, 18.12.2010, s. 43.

⁵⁵ Kommissionens förordning (EU) nr 461/2010 av den 27 maj 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden inom motorfordonssektorn, EUT L 129, 28.5.2010, s. 52.

3.2.3 Utvärdering av tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad

Under 2020 inledde kommissionen även en utvärdering av [tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad](#)⁵⁶. Tillkännagivandet ger vägledning om principerna och bästa praxis för hur kommissionen tillämpar begreppen relevant produktmarknad och relevant geografisk marknad vid verkställandet av unionens konkurrenslagstiftning. Syftet med utvärderingen är att bedöma huruvida tillkännagivandet fortfarande är ändamålsenligt, särskilt i ljuset av den senaste tidens marknadsutveckling inom olika sektorer, inbegripet digitala sektorer. Utvärderingsresultaten kommer att publiceras under 2021.

3.2.4 Kollektivavtal för egenföretagare

De digitala plattformarna har påverkat hur människor arbetar. Plattformarna ger tillgång till arbete och större flexibilitet, men de kan också öka sårbarheten för vissa arbetstagare. De som tillhandahåller tjänster genom digitala plattformar passar inte alltid in i traditionella sysselsättningskategorier och det är inte alltid tydligt om EU:s konkurrensregler utgör ett hinder för förhandlingar om kollektivavtal när sådana skulle vara önskvärda. I juni 2020 inledde kommissionen en process för att bedöma huruvida åtgärder behöver vidtas på EU-nivå för att öka den rättsliga förutsägbarheten när det gäller tillämpningen av EU:s konkurrensregler på egenföretagares förhandlingsrätt. En första insamling av information genomfördes inom ramen för samrådet om rättsakten om digitala tjänster. Samtidigt hade GD Konkurrens nära kontakt med berörda parter, inklusive plattformar och arbetsmarknadens parter. I januari 2021 offentliggjorde kommissionen en inledande konsekvensbedömning som beskrev ett antal åtgärder som skulle kunna vidtas i framtiden⁵⁷.

3.2.5 Privat tillämpning – Rapport om genomförandet av skadeståndsdirektivet och meddelandet om nationella domstolars skydd av konfidentiell information

I [skadeståndsdirektivet](#)⁵⁸ fastställs regler som säkerställer att en person som har lidit skada till följd av ett företags eller en företagssammanslutnings överträdelse av konkurrensrätten effektivt kan utöva sin rätt att kräva full ersättning för denna skada från företaget eller företagssammanslutningen vid nationella domstolar. I enlighet med direktivet⁵⁹ överlämnade kommissionen i december 2020 en [rapport om genomförandet](#) till Europaparlamentet och rådet.

I rapporten redogörs för genomförandet av några av direktivets viktigaste regler, exempelvis om rätt till full ersättning, utlämnande av bevis, överträdelsebesluts bevisvärde, preskriptionsfrister, övervältring av kostnader för överprissättning och uppskattning av skada. Sedan direktivet antogs 2014 har skadeståndstalan väckts betydligt oftare vid nationella

⁵⁶ Kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens konkurrenslagstiftning, EGT C 372, 9.12.1997, s. 5.

⁵⁷ *Inception Impact Assessment – Collective bargaining agreements for self-employed – scope of application of EU competition rules* (inte översatt till svenska), 6.1.2021. Finns här: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12483-Kollektivavtal-for-egenforetagare-tillampningsomradet-for-EUs-konkurrensregler_sv.

⁵⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/104/EU av den 26 november 2014 om vissa regler som styr skadeståndstalan enligt nationell rätt för överträdelser av medlemsstaternas och Europeiska unionens konkurrensrättsliga bestämmelser, EUT L 349, 5.12.2014, s. 1.

⁵⁹ Se artikel 20 i skadeståndsdirektivet.

domstolar och det har blivit mycket vanligare i hela EU att väcka skadeståndstalan. I början av 2014 var det sammanlagda antalet ärenden baserat på datumet för den första domen omkring 50, medan det 2019 efter en kraftig ökning uppgick till 239. Dessa 239 ärenden ägde rum i tretton medlemsstater⁶⁰. Kommissionen drog slutsatsen att skadeståndsdirektivet förmodligen hade ökat kännedomen hos dem som drabbats av överträdelser av EU:s konkurrenslagstiftning om möjligheten att effektivt kräva ersättning för den skada de lidit.

Europeiska kommissionen antog även ett icke-bindande [meddelande om nationella domstolars skydd av konfidentiella uppgifter](#) i förfaranden för privat tillämpning av EU:s konkurrenslagstiftning⁶¹. I meddelandet ges vägledning om vilka åtgärder nationella domstolar kan vidta för att skydda konfidentiella uppgifter under och efter ett förfarande. Exempel på sådana åtgärder är redigering, grupper med tillgång till konfidentiellt material, utnämning av sakkunniga och förhandlingar.

3.3 Översyn av reglerna om statligt stöd

3.3.1 Kontrollen av ändamålsenligheten hos reglerna om statligt stöd är avslutad

Under 2020 avslutade kommissionen den [kontroll av ändamålsenligheten hos reglerna om statligt stöd](#)⁶² som inleddes 2019 som en del av paketet för modernisering av statligt stöd. Även [järnvägsriktlinjerna](#)⁶³ och [meddelandet om kortfristiga exportkrediter](#)⁶⁴ ingick i kontrollen. Kommissionen granskade reglerna för att se om de fortfarande var ändamålsenliga

⁶⁰ Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Italien, Nederländerna, Polen, Spanien, Tyskland, Ungern, Österrike plus Förenade kungariket.

⁶¹ Meddelande från kommissionen: Meddelande om nationella domstolars skydd av konfidentiell information i förfaranden som rör privat genomdrivande av EU:s konkurrensregler, EUT C 242, 22.7.2020, s. 1.

⁶² Kontrollen av ändamålsenligheten omfattade följande regler, som ingick i paketet för modernisering av statligt stöd: Den allmänna gruppundantagsförordningen (kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, EUT L 187, 26.6.2014, s. 1); förordning om stöd av mindre betydelse (kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse, EUT L 352, 24.12.2013, s. 1); riktlinjer för statligt regionalstöd (*Riktlinjer för statligt regionalstöd för 2014–2020*, EUT C 209, 23.7.2013, s. 1); rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation (Meddelande från kommissionen: *Rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation*, EUT C 198, 27.6.2014, s. 1); meddelande om viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (Meddelande från kommissionen: *Kriterier vid bedömningen av förenligheten med den inre marknaden hos statligt stöd för att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse*, EUT C 188, 20.6.2014, s. 4); riktlinjer för statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar (Meddelande från kommissionen: *Riktlinjer för statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar*, EUT C 19, 22.1.2014, s. 4); riktlinjer för statligt stöd till flygplatser och flygbolag (Meddelande från kommissionen: *Riktlinjer för statligt stöd till flygplatser och flygbolag*, EUT C 99, 4.4.2014, s. 3); riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi (Meddelande från kommissionen: *Riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020*, EUT C 200, 28.6.2014, s. 1); riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter (Meddelande från kommissionen: *Riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter*, EUT C 249, 31.7.2014, s. 1). Dessutom omfattade kontrollen järnvägsriktlinjerna från 2008 och meddelandet om kortfristiga exportkrediter från 2012. Dessa regler sågs inte över som en del av paketet för modernisering av statligt stöd, utan översynen var nödvändig i ljuset av utvecklingen av EU:s lagstiftning och kommissionens beslutspraxis i olika ärenden.

⁶³ Meddelande från kommissionen: *Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till järnvägsföretag*, EUT C 184, 22.7.2008, s. 13.

⁶⁴ Meddelande från kommissionen till medlemsstaterna om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på kortfristig exportkreditförsäkring, EUT C 392, 19.12.2012, s. 1.

mot bakgrund av den europeiska gröna given⁶⁵, den nya industristrategin⁶⁶ och den digitala strategin⁶⁷.

Resultaten av kontrollen publicerades i oktober 2020. Kommissionens slutsats var att reglerna i stort sett fortfarande är ändamålsenliga. Vissa bestämmelser behöver emellertid ses över. De kan behöva förtydligas, integreras och förenklas ytterligare samt anpassas till följd av den senaste tidens lagstiftningsmässiga eller tekniska utveckling, förändringar på marknaderna och aktuella prioriteringar. För att få tillräckligt med tid att ändra bestämmelserna har kommissionen förlängt⁶⁸ tillämpningsperioden för dessa regler om statligt stöd till den 31 december 2021⁶⁹. Reglerna skulle annars ha upphört att gälla i slutet av 2020.

3.3.2 Översyn av de regler för statligt stöd som främjar den europeiska gröna given

Reglerna om statligt stöd är mycket viktiga för den gröna omställningen. I linje med kommissionens meddelande om den europeiska gröna given och principerna för kontrollen av ändamålsenligheten, genomgår de riktlinjer om statligt stöd som är relevanta för den europeiska gröna given för närvarande en riktad översyn som ska vara avslutad före utgången av 2021. Det rör sig om [riktlinjerna för regionalstöd](#),⁷⁰ [meddelandet om viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse](#),⁷¹ [rambestämmelserna för FoU och innovation](#),⁷² [riktlinjerna om riskfinansieringsinvesteringar](#), [riktlinjerna om miljöskydd och energi](#)⁷³ samt relevanta bestämmelser i den [allmänna gruppundantagsförordningen](#)⁷⁴. De uppdaterade riktlinjerna om systemet för handel med utsläppsrätter antogs 2020⁷⁵.

⁶⁵ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *Den europeiska gröna given*, COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

⁶⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *En ny industristrategi för EU*, COM(2020) 102 final, 10.3.2020.

⁶⁷ Kommissionens meddelande *Att forma EU:s digitala framtid*, 19.2.2020.

⁶⁸ Meddelande från kommissionen om förlängningen av tillämpningsperioden och ändringarna av riktlinjerna för statligt regionalstöd för 2014–2020, riktlinjerna för statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar, riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020, riktlinjerna för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter, meddelandet om kriterier vid bedömningen av förenligheten med den inre marknaden hos statligt stöd för att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse, meddelandet från kommissionen – Rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation och meddelandet från kommissionen till medlemsstaterna om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på kortfristig exportkreditförsäkring, EUT C 224, 8.7.2020, s. 2.

⁶⁹ Följande regler förlängdes till den 31 december 2023: Den allmänna gruppundantagsförordningen, förordningen om stöd av mindre betydelse, riktlinjerna för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter. Se även kommissionens förordning (EU) 2020/972 av den 2 juli 2020 om ändring av förordning (EU) nr 1407/2013 vad gäller dess förlängning och om ändring av förordning (EU) nr 651/2014 vad gäller dess förlängning och relevanta justeringar, EUT L 215, 7.7.2020, s. 3.

⁷⁰ Riktlinjerna för statligt regionalstöd för 2014–2020, som trädde i kraft den 1 juli 2014, EUT C 209, 23.7.2013, s. 1.

⁷¹ Meddelande från kommissionen: *Kriterier vid bedömningen av förenligheten med den inre marknaden hos statligt stöd för att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse*, EUT C 188, 20.6.2014, s. 4.

⁷² *Rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation*, EUT C 198, 27.6.2014, s. 1.

⁷³ Meddelande från kommissionen: *Riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020*, EUT C 200, 28.6.2014, s. 1.

⁷⁴ Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

⁷⁵ Meddelande från kommissionen: *Riktlinjer för vissa statliga stödåtgärder inom ramen för systemet för handel med utsläppsrätter för växthusgaser efter 2021*, SEC(2020) 320 final, SWD(2020) 190 final, SWD(2020) 191 final, SWD(2020) 192 final, SWD(2020) 193 final, SWD(2020) 194 final, SWD(2020) 195 final, 21.9.2020.

De ändrade riktlinjerna för handel med utsläppsrätter trädde i kraft den 1 januari 2021, när den nya handelsperioden i systemet började. Riktlinjerna för handel med utsläppsrätter ger medlemsstaterna möjlighet att kompensera företag i utsatta sektorer för en del av de högre elpriser som är en följd av de koldioxidprissignaler som skapas genom EU:s utsläppshandelssystem (så kallade indirekta utsläppskostnader).

I november 2020 uppmanade kommissionen berörda parter att lämna in synpunkter⁷⁶ på vissa aspekter av [riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi](#) inför den planerade översynen av riktlinjerna. Riktlinjerna, vars giltighetstid förlängdes till den 31 december 2021, utvärderades i samband med kontrollen av reglernas ändamålsenlighet. Utvärderingen visade att riktlinjerna hade underlättat för medlemsstaterna att använda statliga resurser på ett mer ändamålsenligt och mindre snedvridande sätt för att förbättra miljöskyddet och nå energiunionens mål. Emellertid framgick det även att riktlinjerna måste anpassas mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och nya former av stöd, samt ny lagstiftning och politik på områdena för miljö och energi.

Under 2020 avslutade kommissionen utvärderingen av [meddelandet om viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse](#)⁷⁷ från 2014, som ingick i kontrollen av reglernas ändamålsenlighet. Resultaten visade att reglerna i stort sett är ändamålsenliga men att några specifika ändringar kan behövas mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts i de ärenden (om mikroelektronik och batterier) där meddelandet tillämpats i praktiken. Vidare måste det säkerställas att reglerna är helt i linje med kommissionens prioriteringar, särskilt den europeiska gröna given och den digitala strategin, och underlättar deltagande av små och medelstora företag. I februari 2021 lanserades samrådet om det reviderade meddelandet om viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse.

3.3.3 Samråd med berörda parter om riktlinjerna för statligt stöd för bredband

I september 2020 lanserade kommissionen ett offentligt samråd och bjöd in medlemsstater och andra berörda parter att lämna synpunkter och kommentarer om EU:s nuvarande regler om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsnät⁷⁸. Enligt [riktlinjerna för statligt stöd för bredband](#) från 2013 får medlemsstaterna på vissa villkor ge stöd för utbyggnad av bredbandsnät⁷⁹. Det offentliga samrådet ingår i en övergripande utvärdering av om riktlinjerna fortfarande är ändamålsenliga eller om de behöver uppdateras i ljuset av den senaste tidens tekniska utveckling och marknadsutveckling.

3.3.4 Fortsatt utvärdering av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

Under 2020 arbetade kommissionen vidare med utvärderingen av det paket om [tjänster av allmänt ekonomiskt intresse](#) som antogs 2012. Utvärderingen inleddes 2019 och omfattar

⁷⁶ Kommissionens uttalande om en inbjudan att lämna synpunkter inför översynen av riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi, 12.11.2020.

⁷⁷ Meddelande från kommissionen: *Kriterier vid bedömningen av förenligheten med den inre marknaden hos statligt stöd för att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse*, EUT C 188, 20.6.2014, s. 4.

⁷⁸ Offentligt samråd: Utvärdering av reglerna för statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/consultations/2020_broadband/index_en.html.

⁷⁹ Meddelande från kommissionen: *EU:s riktlinjer för tillämpningen av reglerna för statligt stöd på snabb utbyggnad av bredbandsnät*, EUT C 25, 26.1.2013, s. 1.

meddelandet, beslutet och rambestämmelserna om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, samt en förordning om stöd av mindre betydelse⁸⁰, i den mån dessa är tillämpliga på hälso- och sjukvårdstjänster och sociala tjänster (med undantag för förordningen, som omfattar flera sektorer). Paketets övergripande syfte är att stödja finansieringen av sådana tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som är av central betydelse för medborgarna och samhället i stort, samtidigt som de viktigaste aspekterna av kontrollen av statligt stöd bevaras. Syftet med utvärderingen är att kontrollera om reglerna för hälso- och sjukvårdstjänster och sociala tjänster av allmänt ekonomiskt intresse fortfarande är lämpliga och ger mervärde på EU-nivå. Utvärderingsresultaten kommer att publiceras under 2021.

3.3.5 Översyn av reglerna om statligt stöd inom jordbruk och fiskeri

Under 2020 fortsatte kommissionen sin granskning av reglerna om statligt stöd inom jordbruk och fiskeri. Utvärderingen omfattar gruppundantagsförordningen för jordbruket⁸¹, riktlinjerna för statligt stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden⁸², gruppundantagsförordningen för fiskerisektorn⁸³, förordningen om stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn⁸⁴ och riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn⁸⁵. Giltighetstiden för dessa instrument förlängdes under 2020 till slutet av 2022 och de håller för närvarande på att utvärderas. Utvärderingarna väntas bli klara under 2021 och följas upp med konsekvensbedömningar enligt kraven på bättre lagstiftning. Syftet med kommissionens översyn är att komma med nya regler för statligt stöd inom jordbruk och fiskeri som bör träda i kraft 2023.

4. EU:s konkurrenspolitik bidrar till den digitala omställningen och stärker den inre marknaden

Genom sitt politiska initiativ *Ett Europa rustat för den digitala tidsåldern* visade ordförande Ursula von der Leyen att det digitala området är en av hennes viktigaste prioriteringar under kommissionens mandatperiod. På konkurrensutsatta marknader måste företag vara innovativa och bli mer effektiva för att frodas. Det gäller i synnerhet de innovationsdrivna och snabbväxande digitala marknaderna. En effektiv tillämpning av EU:s konkurrensregler och lagstiftningsreformer är nödvändiga inslag i den digitala omställningen av EU:s ekonomi och

⁸⁰ Utvärdering av reglerna om statligt stöd för hälso- och sjukvårdstjänster och sociala tjänster av allmänt ekonomiskt intresse samt förordningen om stöd av mindre betydelse som beviljas företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/evaluation_sgei_en.html.

⁸¹ Kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 av den 25 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUT L 193, 1.7.2014, s. 1.

⁸² Kommissionens meddelande: *Europeiska unionens riktlinjer för statligt stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden 2014–2020*, EUT C 204, 1.7.2014, s. 1.

⁸³ Kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUT L 369, 24.12.2014, s. 37.

⁸⁴ Kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, EUT L 190, 28.6.2014, s. 45.

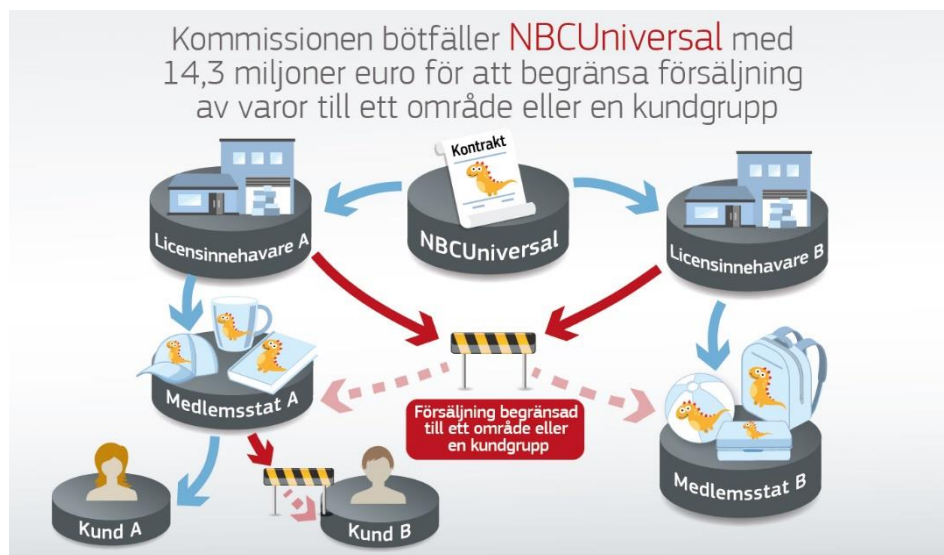
⁸⁵ Kommissionens meddelande: *Riktlinjer för granskning av statligt stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn*, EUT C 217, 2.7.2015, s. 1.

bidrar till en robust återhämtning i EU. Genom att verkställa EU:s konkurrensregler fortsätter kommissionen att undanröja de återstående hindren på den inre marknaden.

4.1 Verkställandet av antitrustlagstiftningen bidrog till den digitala omställningen och stärkte den inre marknaden

På marknaden för system på chipp införde kommissionen interimistiska åtgärder mot *Broadcom*⁸⁶, en världsledande leverantör av chippsatser för digitalboxar och modem, eftersom företaget – enligt kommissionens preliminära ståndpunkt – hade missbrukat sin dominanta ställning på marknaderna för system på chipp i fråga om i) digitalboxar, ii) fibermodem och iii) xDSL-modem genom att inkludera ensamrättsskapande bestämmelser i avtal med tillverkare av digitalboxar och modem. I oktober 2020 beslutade kommissionen att göra ett antal av de åtaganden som Broadcom erbjudit rättsligt bindande för företaget⁸⁷. Broadcom åtog sig att häva befintliga bestämmelser om ensamrätt eller närpå ensamrätt och bestämmelser med hävstångseffekt rörande system på chipp för digitalboxar och internetmodem som ingår i avtal med tillverkare av originalutrustning. Broadcom åtog sig att inte ingå liknande avtal i framtiden.

Kommissionen avslutade sin undersökning om försäljning av licensierade handelsvaror i januari 2020. Flera företag som tillhörde Comcast Corporation, bland annat *NBC Universal*, fick böter på 14,3 miljoner euro för att ha brutit mot EU:s antitrustlagstiftning⁸⁸. I sina avtal för försäljning av licensprodukter inkluderade NBC Universal bestämmelser som förbjöd licenstagaren att sälja online, utanför vissa områden eller till andra än tilldelade kunder. Dessa klausuler ledde till en uppdelning av den inre marknaden som var till nackdel för konsumenter.

⁸⁶ Ärende AT.40608 Broadcom, kommissionens beslut, 16.10.2019. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40608/40608_2791_11.pdf.

⁸⁷ Ärende AT.40608 Broadcom – Commitments under Article 9 of Regulation 1/2003, 7.10.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40608/40608_2794_3.pdf.

⁸⁸ Ärende AT.40433 Film merchandise, kommissionens beslut, 30.1.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40433/40433_734_3.pdf.

I februari 2020 fick den spanska hotellgruppen *Meliá* böter på 6,7 miljoner euro för att i avtalen med researrangörer ha inkluderat bestämmelser enligt vilka dessa avtal endast gällde reserveringar för konsumenter som var bosatta i vissa länder⁸⁹. Kommissionen fann att detta ledde till en uppdelning av den inre marknaden, eftersom researrangörerna hindrades att fritt sälja hotellinkvarteringar i samtliga EES-länder och att besvara direkta förfrågningar från konsumenter som var bosatta utanför de angivna länderna.

Under 2020 fortsatte kommissionens undersökningar av pågående ärenden och inledde flera stora antitrustundersökningar på digitala marknader.

I november 2020 utfärdade kommissionen ett meddelande om invändningar till *Amazon* med den preliminära ståndpunkten att Amazon hade missbrukat sin dominerande ställning i strid med EU:s antitrustlagstiftning⁹⁰. Amazon fungerar som detaljhandlare på sin egen marknadsplats och tillåter samtidigt tredje parter att sälja via samma plattform. Amazon har tillgång till viktiga icke-offentliga uppgifter om dessa tredje parter. Företaget matar in dessa uppgifter i sina algoritmer och använder dem för att utforma sina egna erbjudanden till nackdel för de övriga säljarna på marknadsplatsen. Enligt kommissionens preliminära ståndpunkt gör detta beteende det möjligt för Amazon att utnyttja sin dominanta ställning på marknaden för marknadsplatstjänster i Frankrike och Tyskland.

I november 2020 inledde kommissionen även ett annat formellt granskningsförfarande enligt antitrustreglerna rörande Amazons affärsmetoder⁹¹. Undersökningen avser huruvida Amazon ger sin egen försäljning företräde och diskriminerar andra på sin egen marknadsplats. Kommissionen misstänker att Amazon gynnar dels sina egna erbjudanden på marknadsplatsen Amazon, dels erbjudanden från säljare som använder Amazons logistik- och leveranstjänster (säljare som väljer ”fulfilment by Amazon”, FBA). I synnerhet undersöker kommissionen de kriterier som Amazon tillämpar för att välja ut vinnaren av ”köprutan” på sin marknadsplats. Kommissionen granskar även de urvalskriterier som gör det möjligt för säljare att erbjuda produkter till kunder som använder Amazon Prime, företagets program för kundlojalitet. Dessa kriterier kan också leda till en positiv särbehandling av Amazons egen detaljhandelsverksamhet eller FBA-säljarnas försäljning. För att säljare ska få omsättning på Amazons marknadsplats är det avgörande att de vinner köprutan och når Amazon Prime-kunder.

I juni 2020 inledde kommissionen fyra formella granskningsförfaranden mot *Apple*. Kommissionen utreder huruvida Apples villkor och andra åtgärder för att integrera Apple Pay i handelsappar och webbplatser på iPhone-telefoner och iPad-apparater är i strid med EU:s antitrustlagstiftning. Kommissionen undersöker vidare Apples begränsning av tillgången till

⁸⁹ Ärende AT.40528 *Meliá* (Holiday Pricing), kommissionens beslut, 21.2.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40528/40528_418_3.pdf.

⁹⁰ Antitrustärende: *Commission sends Statement of Objections to Amazon for the use of non-public independent seller data and opens second investigation into its e-commerce business practices*, kommissionens pressmeddelande (inte översatt till svenska), 10.11.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2077.

⁹¹ Ärende AT.40703 *Amazon – Buy Box*, kommissionens beslut, 10.11.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40703/40703_67_4.pdf.

NFC-funktionen (tap and go) på iPhone-telefoner vid betalningar i affärer samt att Apple vid flera tillfällen påstås ha nekat tillgång till Apple Pay⁹².

Dessutom har två olika klagomål från Spotify och en distributör av e-böcker och audioböcker om effekten av App Stores regler om konkurrens i fråga om direktuppspelning av musik respektive e-böcker och audioböcker lett till två utredningar. Kommissionen undersöker huruvida Apples regler för utvecklare som distribuerar sina appar via App Store strider mot EU:s konkurrensregler⁹³. Utredningarna avser i första hand den obligatoriska användningen av Apples egenutvecklade köpsystem via app (som innebär att apputvecklare måste betala en avgift motsvarande 30 % av prenumerationsavgifterna till Apple) och begränsningarna av apputvecklarens möjligheter att informera iPhone- och iPad-användare om alternativa billigare inköpsmöjligheter, utanför appar. Beteendet i fråga kan även avskärma utvecklare av konkurrerande appar från viktiga kunddata, medan Apple kan få värdefulla uppgifter om sina konkurrenters verksamhet och erbjudanden.

I juli 2020 inledde kommissionen en granskning av sektorn för sakernas internet. Syftet med granskningen är att förbättra kommissionens förståelse av konkurrensfrågor, marknadsdynamik och affärsmässiga utmaningar på området för sakernas internet för konsumenter⁹⁴. Kommissionen kommer att granska beteenden som skulle kunna begränsa eller snedvrider konkurrensen och därför motivera ett tidigt ingripande. Slutrapporten kommer att publiceras under 2022.

I juli 2020 ålade kommissionen tre energileverantörer (*Orbia*, *Clariant* och *Celanese*) böter om 260 miljoner euro för att ha samverkat för att köpa eten till lägsta möjliga pris på etenförsäljarnas bekostnad⁹⁵. Eten är en brandfarlig kemikalie som främst används till att producera polyeten, den plast som används mest för närvarande. Samtliga företag erkände att de medverkat, bistod kommissionen under utredningen och samtyckte till en förlikning. En fjärde kartellmedlem, *Westlake*, bötfölls inte eftersom det var det företaget som underrättade kommissionen om kartellen.

I september 2020 avslutade kommissionen två andra undersökningar som gällde bildelskarteller⁹⁶. Två tillverkare, *Brose* och *Kiekert*, ålades böter om totalt 18 miljoner euro. *Magna* och *Brose* deltog i en bilateral kartell för dörrmoduler och fönsterhissar⁹⁷, medan *Magna* och *Kiekert* samverkade angående låskistor och låsbyglar. Företagen i båda kartellerna

⁹² Antitrustärende: *Commission opens investigation into Apple practices regarding Apple Pay*, kommissionens pressmeddelande (inte översatt till svenska), 16.6.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1075.

⁹³ Antitrustärende: *Commission opens investigation into Apple practices regarding Apple Pay*, kommissionens pressmeddelande (inte översatt till svenska), 16.6.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1073.

⁹⁴ *Commission Decision of 16.7.2020 initiating an inquiry into the sector for consumer Internet of Things related products and services pursuant to Article 17 of Council Regulation (EC) No 1/2003* (inte översatt till svenska), C(2020) 4754 final. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/IoT_decision_initiating_inquiry_en.pdf.

⁹⁵ Ärende AT.40410 – ETEN, kommissionens beslut, 14.7.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40410/40410_1654_6.pdf.

⁹⁶ Under senare år har kommissionen bötfällt leverantörer av följande produkter för kartellverksamhet: lager till fordonsindustrin, kabelnät till bilar, cellduk som används i bilstolar, parkeringsvärmare i bilar och lastbilar, generatorer och startmotorer, system för luftkonditionering och motorkylning, belysningsystem, personsäkerhetssystem samt tändstift, bromssystem, säkerhetsbälten, krockkuddar och rattar.

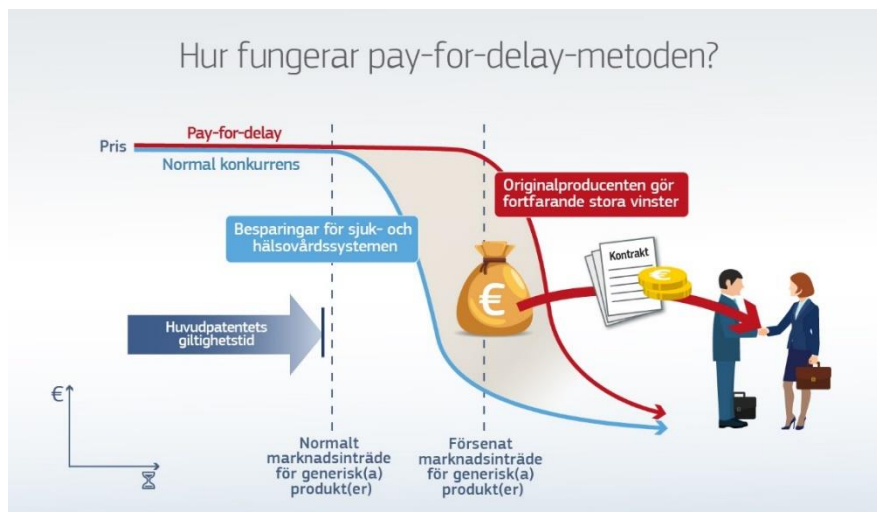
⁹⁷ Ärende AT.40299 – Stängningssystem, kommissionens beslut, 29.9.2020, offentlig version ännu inte tillgänglig.

samordnade priserna och utbytte kommersiellt känsliga uppgifter. Många bötfälldes inte eftersom företaget underrättade kommissionen om de båda kartellerna.

Teva-Cephalons avtal om försenat marknadsinträde

I november 2020 ålade kommissionen läkemedelsföretagen Teva och Cephalon böter⁹⁸ om 60,5 miljoner euro för att de hade kommit överens om att försena marknadsinträdet för en billigare generisk variant av Cephalons läkemedel mot sömnstörningar, modafinil, efter att Cephalons viktigaste patenter löpt ut. Avtalet slöts långt innan Teva förvärvade Cephalon. Avtalet stred mot EU:s antitrustlagstiftning och orsakade patienter och sjukvårdssystem i EU väsentlig skada genom att priserna för modafinil förblev höga.

Beslutet avser ett patentuppgörelseavtal enligt vilket Cephalon, i utbyte mot fördelaktiga affärstransaktioner och vissa kontantbetalningar, förmådde Teva att inte börja saluföra en generisk variant av modafinil. Teva hade egna patenter som avsåg produktionsprocessen för modafinil och var redo att göra sitt inträde på marknaden med en egen generisk variant som företaget redan hade börjat sälja i Förenade kungariket. Ändå kom företaget överens med Cephalon om att dra sig tillbaka från marknaden och inte utmana Cephalons patent. I sin undersökning fann kommissionen att detta avtal om betalning i utbyte mot försenat marknadsinträde under flera år hade haft till syfte och verkan att undanröja Teva som konkurrent och tillåta Cephalon att fortsätta att ta ut höga priser för modafinil, trots att de viktigaste patenterna för länge sedan upphört att gälla.

4.2 Kontrollen av företagskoncentrationer bidrog till den digitala omställningen och stärkte den inre marknaden

I maj 2020 ogiltigförklarade tribunalen kommissionens beslut från 2016 som förbjöd koncentrationen mellan *Hutchinson 3G* och *Telefonica UK*⁹⁹. Kommissionen hade funnit att koncentrationen, som skulle ha inneburit att fyra aktörer blev tre, sannolikt skulle ha medfört en höjning av priserna och en begränsning av konsumenternas valmöjligheter på marknaden för mobiltelefonitjänster i Förenade kungariket. Tribunalen bekräftade att kommissionen får förbjuda koncentrationer som inte ger upphov till eller förstärker en dominerande ställning, men endast om de kan påverka konkurrensvillkoren på marknaden i en utsträckning som är jämförbar med vad som följer av en dominerande ställning. Tribunalen fann att kommissionen inte hade visat att koncentrationen skulle eliminera ett viktigt konkurrenstryck och därmed

⁹⁸ Finns här: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2220.

⁹⁹ Tribunalens dom av den 28 maj 2020, CK Telecoms UK Investments Ltd/kommissionen, T-399/16. Finns här: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:62016TJ0399&from=SV>.

orsaka ett påtagligt hinder för en effektiv konkurrens. Kommissionen har överklagat tribunalens dom till EU-domstolen.

I november 2020 godkände kommissionen, med förbehåll för åtaganden, *SFR FTTH:s* föreslagna förvärv av *Covage*, ett företag som ägdes gemensamt av Altice, Allianz och Omers¹⁰⁰. SFR FTTH och Covage är viktiga fibernätoperatörer i Frankrike. Covage säljer accesstjänster för fibernät på grossistmarknader, medan Altice är aktiv på både grossist- och detaljistmarknader. Kommissionen konstaterade att transaktionen skulle ha gett de sammanslagna företagen en mycket stark ställning på grossistmarknaden för FTTO-tjänster (*fibre-to-the-office*). Följaktligen skulle övriga återförsäljare ha haft färre alternativa leverantörer. Eftersom Covage skulle ha blivit vertikalt integrerat i SFR:s detaljhandelsverksamhet skulle den sammanslagna enheten haft både möjlighet och anledning att hindra konkurrenter på detaljhandelsmarknaden från att få tillgång till Covages fiberkapacitet i grossistledet. SFR erbjöd sig att sälja 95 % av Covages FTTO-verksamhet och att ingå ett tillfälligt tjänsteavtal för att den sålda affärsverksamheten skulle kunna bli helt oberoende.

I december 2020 godkände kommissionen på vissa villkor Googles förvärv av *Fitbit*¹⁰¹. Fitbit utvecklar, tillverkar och distribuerar smartklockor och aktivitetsmätare. Kommissionen hyste farhågor om att Google skulle kunna använda Fitbits databaser till att utöka den enorma mängd data som Google redan innehar och använder för att personalisera reklamannonser. Google skulle även kunna begränsa konkurrenternas tillgång till Fitbits webb-API (Application Programming Interface) och missgynna konkurrerande tillverkare av armburna apparater genom att försämra deras interoperabilitet med smarta Android-telefoner. För att koncentrationen skulle kunna godkännas åtog sig Google att inte använda Fitbits data för Google Ads och att lagra dessa data i separata informationssilor. Google åtog sig också att fortsätta att ge API-användarna tillgång till vissa hälso- och träningsdata, förutsatt att användaren ger sitt samtycke och att åtkomsten ges utan kostnad. Vidare åtog sig företaget att fortsätta tillåta interoperabilitet mellan smarta Android-klockor och konkurrerande armburna apparater. Slutligen omfattar åtagandena en snabbmekanism för tvistlösning som tredje part kan åberopa.

När det gäller leverantörer av motorbränsle och liknande produkter godkände kommissionen på vissa villkor i juli 2020 *OKN Orlens* förvärv av *Grupa Lotos*. Det rörde sig om två stora polska integrerade olje- och gasföretag¹⁰². Kommissionen hyste farhågor om att transaktionen så som den först anmälts skulle kunna hindra konkurrensen för motorbränslen i Polen, flygbränsle i Polen och Tjeckien samt för liknande produkter, som olika typer av bitumen, i Polen. PKN Orlen åtog sig bland annat att genomföra ett antal försäljningar. Dessa omfattade en andel i ett raffinaderi, terminaler, bensinstationer och anläggningar för produktion av bitumen. Kommissionen drog slutsatsen att dessa åtgärder skulle tillåta effektiv konkurrens mellan den sammanslagna enheten och övriga aktörer.

¹⁰⁰ Ärende M.9728 Altice/Omers/Allianz/Covage, kommissionens beslut, 27.11.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=2_M_9728.

¹⁰¹ Ärende M.9660 Google/Fitbit, kommissionens beslut, 17.12.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=2_M_9660.

¹⁰² Ärende M.9014 PKN/Orlen/Grupa Lotos, kommissionens beslut, 14.7.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=2_M_9014.

I juli 2020 godkände kommissionen på vissa villkor *Alstoms* förvärv av *Bombardier Transportation*¹⁰³. Både Alstom och Bombardier är världsledande inom järnvägstransport och konkurrerar i fråga om tillverkning och leverans av tåg med mycket hög hastighet (så kallat rullande materiel med mycket hög hastighet) och järnvägssignallösningar. Kommissionen drog därför slutsatsen att transaktionen skulle ha skapat allvarliga konkurrensproblem. Alstom skulle otvivelaktigt ha blivit marknadsledare för rullande materiel med mycket hög hastighet och för rullande materiel och signalering för huvudlinjer. Kommissionen godkände det omfattande åtagandepaket som de samgående företagen erbjöd. De avyttrade tågplattformer och produktionsanläggningar för rullande materiel med mycket hög hastighet samt rullande materiel för huvudlinjer. Alstom och Bombardier åtog sig även att förse konkurrenter på området för signalering med befintliga ombordenheter, nödvändig information om gränssnitt samt support.

¹⁰³ Ärende M.9779 Alstom/Bombardier Transportation, kommissionens beslut, 31.7.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_9779.

Koncentrationen mellan Fiat Chrysler och Peugeot

I motorfordonssektorn godkände kommissionen, efter en fördjupad undersökning och på vissa villkor, koncentrationen mellan Fiat Chrysler Automobiles (FCA) och Peugeot SA (PSA)¹⁰⁴. Genom transaktionen skapades världens fjärde största motorfordonsgrupp, kallad Stellantis. Kommissionen konstaterade att koncentrationen skulle ha hindrat konkurrensen på marknaden för små, lätta nyttofordon i flera medlemsstater. De samgående företagen åtog sig att förlänga det befintliga samarbetsavtalet mellan PSA och Toyota för små lätta nyttofordon. PSA tillverkar fordon för Toyota för försäljning i EU. Förlängningen av avtalet kommer att öka den produktionskapacitet som är tillgänglig för Toyota och internpriserna kommer att sjunka för fordon, reservdelar och tillbehör. Åtagandena gör det möjligt för Toyota att konkurrera effektivt med Stellantis och ta marknadsandelar på marknaden för små lätta nyttofordon i EU. Dessutom kom FCA och PSA överens om att anpassa de avtal om reparation och underhåll som de ingått med sina reparatörsnätverk. Därigenom blir reparatörsnätverken mer tillgängliga, så att konkurrenter och nya aktörer kan konkurrera på marknaden för små lätta nyttofordon.

4.3 Statligt stöd bidrog till den digitala omställningen och skyddade den inre marknaden

För att EU ska kunna nå de konnektivitetsmål för 2025 som ställs upp i den digitala strategin¹⁰⁵ måste det finnas en bredbandsinfrastruktur som inte bara uppfyller kapacitets- och kvalitetskrav, utan även klarar mycket höga digitala hastigheter. Statligt stöd bidrar till att införa högpresterande bredbandsnät i EU och till att avhjälpa marknadsmisslyckanden, dvs. situationer och områden där det saknas incitament för kommersiella aktörer att tillhandahålla tillräcklig bredbandstäckning.

I augusti 2020 godkände kommissionen en stödordning om 200 miljoner euro för digitala presentkort som var avsedd att hjälpa låginkomsttagare i Italien att få tillgång till bredbandstjänster med hög hastighet¹⁰⁶. Stödordningen kommer att minska den digitala klyftan i Italien samtidigt som eventuella snedvridningar av konkurrensen begränsas. Dessutom godkände kommissionen i december 2020 en ordning för digitala presentkort om 20 miljoner euro som hjälpte studenter i Grekland att få tillgång till bredbandstjänster så att de kunde delta i nätbaserad distansundervisning¹⁰⁷.

Vidare godkände kommissionen, enligt EU:s regler om statligt stöd, en tysk ordning till stöd för utbyggnad av bredbandsnät med mycket stor kapacitet i Tyskland¹⁰⁸. Ordningen syftar till att med offentlig finansiering utveckla en ny konnektivitetsinfrastruktur med mycket stor kapacitet som kommer att innebära snabbare internet för hushåll, företag och offentliga organ i Tyskland. För att minska den digitala klyftan mellan landsbygdsområden och städer kommer hushåll som har tillgång till hastigheter på mindre än 100 Mb per sekund att prioriteras i den

¹⁰⁴ Ärende M.9730 FCA/PSA, kommissionens beslut, 21.12.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_9730.

¹⁰⁵ Kommissionens meddelande *Att forma EU:s digitala framtid*, 19.2.2020. Finns här:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0067&qid=1623337144370>.

¹⁰⁶ Ärende SA.57495 Italien – Broadband vouchers for certain categories of families, COM(2020) 5269 final, kommissionens beslut, 4.8.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202037/286902_2187163_119_2.pdf.

¹⁰⁷ Ärende SA.57357 Grekland – Broadband voucher scheme for students, COM(2020) 8441 final, kommissionens beslut, 3.12.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/20212/288333_2230042_140_2.pdf.

¹⁰⁸ Ärende SA.52732 Tyskland – National gigabit scheme, COM(2020) 7859 final, kommissionens beslut, 13.11.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202048/288295_2213478_121_2.pdf.

tyska ordningen. Med ordningen avser Tyskland att ge samtliga invånare tillgång till gigabitnät senast i slutet av 2025.

5. EU:s konkurrenspolitik bidrar till den gröna omställningen

För EU är det en absolut prioritet att bekämpa klimatförändringar och miljöförstörelse samt att genomdriva den europeiska gröna given som Europas tillväxtstrategi. Grön innovation är inte bara kärnan i EU:s politiska agenda utan genomsyrar även dess lagstiftningsförslag och finansieringsprioriteringar. EU:s konkurrenspolitik är väl lämpad att bidra till EU:s miljö- och klimatmål, som minskningen av koldioxidutsläppen och övergången från förorenande fossila bränslen till alternativa bränslen i transportsektorn, i överensstämmelse med kommissionens mobilitetsstrategi.

I detta syfte publicerade kommissionen i oktober 2020 en [begäran om bidrag om hur konkurrensreglerna och hållbarhetspolitiken samverkar](#)¹⁰⁹. Kommissionen bjöd in olika berörda parter, inklusive konkurrensrättsexperter, akademiker, branschrepresentanter, miljöorganisationer och konsumentorganisationer att dela sina åsikter om hur policyn avseende antitrust, företagskoncentrationer och statligt stöd samverkar med miljö- och klimatpolitiken. Dessa bidrag utgjorde sedan underlag för en [konferens](#) som hölls i februari 2021. I mitten av 2021 kommer en rapport med kommissionens reflektioner kring samrådsförfarandet.

5.1 Statligt stöd som underlättar den gröna omställningen

När det gäller statligt stöd bedömde och godkände kommissionen åtgärder som främjar användningen av förnybara energikällor, höjer energieffektiviteten, vid behov stöder utbyggnaden av en utsläppssnål eller utsläppsfri mobilitetsinfrastruktur, stimulerar efterfrågan på utsläppssnåla eller utsläppsfria fordon, både för kollektiv och privat användning, minskar koldioxid- och andra utsläpp (inbegripet utfasning av fossila bränslen) eller ökar cirkulariteten i ekonomin.

I juli 2020 godkände kommissionen en ordning för stöd till elproduktion från förnybara källor i Irland, *Renewable Electricity Support Scheme*¹¹⁰. Programmet kommer att hjälpa Irland att nå sitt nationella mål, som är att ställa om från fossila bränslen och nå en andel på 70 % förnybar energi i elmixen senast 2030. Kommissionen konstaterade att stödet är nödvändigt, har en stimulanseffekt, samt är proportionerligt och begränsat till vad som är absolut nödvändigt, eftersom stödbeloppen kommer att fastställas genom konkurrensutsatta auktioner. Ärendet visar också hur medlemsstaterna kan stödja projekt som utvecklas av lokalsamhällen som satsar på förnybar energi till förmån för de lokalsamhällen som är värddar för projekten under programmet på ett sätt som är förenligt med reglerna om statligt stöd.

I maj 2020 konstaterade kommissionen att den ersättning på 52,5 miljoner euro som Nederländerna hade beviljat för tidigareläggningen av stängningen av kolkraftverket Hemweg

¹⁰⁹ *Konkurrenspolitiska åtgärder till stöd för den gröna given – Begäran om bidrag*, kommissionens memorandum, 13 oktober 2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/information/green_deal/call_for_contributions_sv.pdf.

¹¹⁰ Ärende SA.54683 Irish RES electricity support, kommissionens beslut, 20.7.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_54683.

var förenlig med EU:s regler om statligt stöd¹¹¹. Åtgärden kommer att bidra till att minska koldioxidutsläppen utan att snedvrider konkurrensen på den inre marknaden på ett otillbörligt sätt. Kommissionen fattade ett liknande beslut i fråga om ersättning för tidigareläggning av stängningen av kolkraftverk i Tyskland¹¹².

I november 2020 godkände kommissionen en rumänsk ordning för stöd till byggande och/eller förbättring av fjärrvärmesystem som helt och hållet var baserade på förnybara energikällor¹¹³. Åtgärden kommer att möjliggöra en övergång från energiproduktion med fossila bränslen till värmeproduktion med förnybara energikällor. Reglerna om statligt stöd tillåter medlemsstaterna att främja produktion och distribution av fjärrvärme på vissa villkor, som anges i kommissionens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi. Enligt investeringsplanen för den gröna given, som offentliggjordes i januari 2020, får medlemsstaterna höja det maximala stödbeloppet för fjärrvärmeproduktion.

I december 2020 godkände kommissionen en nederländsk ordning om 30 miljarder euro till stöd för projekt som minskar utsläppen av växthusgaser i Nederländerna¹¹⁴. Ordningen (Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE++)) kommer att bidra till EU:s miljömål utan att snedvrider konkurrensen på ett otillbörligt sätt. Denna innovativa ordning kommer att vara tillgänglig för projekt som är baserade på olika tekniker (förnybar el, gas och värme, användning av spillvärme från industriella processer och värmepumpar, elektrifiering av industriella värmeprocesser och elektrifiering av vätgasproduktion, samt avskiljning och lagring av koldioxid från industriprocesser, inklusive vätgasproduktion och avfallsförbränning). Projekten kommer att konkurrera om stöd i ett anbudsförfarande på grundval av hur många ton koldioxidutsläpp de besparar jämfört med ett riktmärke.

Ännu ett viktigt projekt av gemensamt europeiskt intresse om batterier

Under hela 2020 pågick diskussioner mellan tolv medlemsstater och kommissionen om ett andra projekt av gemensamt europeiskt intresse om batterier och deras värdekedja. I december 2020 anmälde Belgien, Finland, Frankrike, Grekland, Italien, Kroatien, Polen, Slovakien, Spanien, Sverige, Tyskland och Österrike det andra projektet av gemensamt europeiskt intresse om batterier för e-mobilitet och energilagring. Projektet kallas *European Battery Innovation* och främjar forskning och innovation om batterier och deras värdekedja. De tolv medlemsstaterna kommer att bidra med upp till 2,9 miljarder euro i finansiering under de kommande åren. Den offentliga finansieringen kommer att frigöra privata investeringar på ytterligare 9 miljarder euro. Projektet kompletterar det första viktiga projektet av gemensamt europeiskt intresse om batterier och deras värdekedja, som kommissionen godkände i december 2019. Projektet är i linje med kommissionens policy för en övergång från miljöskadliga fossila bränslen till alternativa bränsletekniker samt med den dubbla omställningen av EU:s ekonomi inom ramen för den europeiska gröna given och den digitala strategin¹¹⁵. I januari 2021 beslutade kommissionen att godkänna projektet¹¹⁶.

¹¹¹ Ärende SA.54537 Nederländerna – Prohibition of coal for the production of electricity in the Netherlands, kommissionens beslut, 12.5.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/1/202025/284556_2165085_151_2.pdf.

¹¹² Ärende SA.58181 Tender mechanism for the phase-out of hard coal in Germany, kommissionens beslut, 25.11.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_2208.

¹¹³ Ärende SA.55433 Rumänien – RES District heating projects, kommissionens beslut, 6.11.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/1/20214/287759_2235900_143_2.pdf.

¹¹⁴ Ärende SA.53525 Nederländerna – SDE++ scheme for greenhouse gas reduction projects, including renewable energy, kommissionens beslut, 14.12.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_53525.

¹¹⁵ Kommissionens meddelande *Att forma EU:s digitala framtid*, 19.2.2020. Finns här:

Under 2020 fortsatte diskussionerna mellan kommissionen, medlemsstaterna och industrin om möjliga nya viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse på området för vätgasteknik, utsläppssnål industri, mikroelektronik och batterier.

5.2 Verkställandet av antitrustreglerna och kontrollen av företagskoncentrationer bidrar till den gröna omställningen

Antitrustreglerna kan tillämpas på företagsbeteenden som skulle kunna ha till syfte att snedvrider konkurrensen inom utveckling av ren teknik, men de kan också avskräcka från beteenden som syftar till att avskärma tillgången till den infrastruktur eller de resurser som krävs för att nå målen med den cirkulära ekonomin och med den europeiska gröna given.

Under 2020 fortsatte kommissionen sin undersökning av BMW, Daimler och VW (Volkswagen, Audi och Porsche), som misstänks ha begränsat konkurrensen rörande utsläppsreningsteknik¹¹⁷.

Dessutom kan tillämpningen av antitrustreglerna bidra till att målet för den europeiska gröna given uppnås, nämligen en konkurrenskraftig och attraktiv sektor för passagerartransport med tåg. Med detta i åtanke fortsatte kommissionen med sina pågående utredningar¹¹⁸. I ärendet Czech Rail, misstänks det etablerade järnvägsföretaget České dráhy (ČD) för underprissättning på passagerarförbindelsen mellan Prag och Ostrava., som utgör ryggraden i det tjeckiska järnvägsnätet. I oktober 2020 riktade kommissionen ett meddelande om invändningar till České dráhy¹¹⁹.

6. En ekonomi för människor – EU:s konkurrenspolitik bidrar till en fördjupad och mer rättvis ekonomisk och monetär union

EU är i grunden en social marknadsekonomi som stöds av EU:s konkurrenspolitik. Både människor och företag frodas när ekonomin arbetar för dem. Under 2020 bidrog kommissionen till denna övergripande strävan genom att genomföra återhämtningspaketet på ett sätt som främjade konkurrens samt skapade lika villkor och ett digitalt sammanhang inom

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0067&qid=1623337144370>.

¹¹⁶ Statligt stöd: EU-kommissionen godkänner 2,9 miljarder euro i offentligt stöd från tolv EU-länder till ett andra alleuropeiskt forsknings- och innovationsprojekt om batterier och hela deras värdekedja, kommissionens pressmeddelande, 26.1.2021. Finns här: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_21_226. Den icke-konfidentiella versionen av beslutet kommer att publiceras i registret över statligt stöd på GD Konkurrens webbplats med följande ärendenummer: SA.55840 (Belgien), SA.55846 (Finland), SA.55858 (Frankrike), SA.56665 (Grekland), SA.55813 (Italien), SA.55844 (Kroatien), SA.55859 (Polen), SA.55819 (Slovakien), SA.55896 (Spanien), SA.55854 (Sverige), SA.55831 (Tyskland) och SA.55855 (Österrike). Finns här: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/register/.

¹¹⁷ Ärende AT.40178 Car emissions, Statement of Objections of the Commission (inte översatt till svenska), 5 april 2019. Finns här: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_2008.

¹¹⁸ Kommissionen kommer att fortsätta sina antitrustundersökningar, även den om misstänkt underprissättning på passagerarförbindelsen mellan Prag och Ostrava., som utgör ryggraden i det tjeckiska järnvägsnätet.

¹¹⁹ Ärende AT.40156 Czech Rail. The Commission sent a Statement of Objections to České dráhy for alleged predatory pricing. Finns här: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2017.

den europeiska planeringsterminen, kapitalmarknadsunionen och bankunionen samt åtgärderna för effektiv beskattning¹²⁰.

6.1 Hållbarhet i banksektorn

Under 2020 anmäldes inga nya ärenden om individuellt stöd till finansinstitut. Kommissionen godkände emellertid förlängningar av befintliga stödordningar enligt vilka medlemsstaterna, vid behov och i konkreta fall, kan bistå vid ett ordnat utträde från marknaden av mycket små finansinstitut eller kreditföreningar i svårigheter. Kommissionen godkände sådana ordningar i Polen, Italien och Irland¹²¹. Kommissionen godkände även ordningar i Grekland och Italien för likviditetsstöd till livskraftiga banker med tillfälliga likviditetsproblem. Stödet får ges vid behov och i konkreta fall¹²².

Medlemsstaterna fortsatte att stödja dem som ville bilda eller expandera utvecklingsbanker. Med hänsyn till reglerna om statligt stöd får offentligt finansierade utvecklingsbanker vara aktiva inom ett väl avgränsat område för att avhjälpa marknadsmisslyckanden under förutsättning att de inte tränger undan kommersiella finansinstitut. Under 2020 godkände kommissionen finansiering av Invest International, ett nytt utvecklingsfinansinstitut i Nederländerna¹²³. Kommissionen godkände också finansiering för upprättandet av Scottish National Investment Bank¹²⁴. Slutligen godkände kommissionen upprättandet av Banco Português de Fomento, en ny nationell utvecklingsbank i Portugal¹²⁵. Under 2020 fortsatte ordningar som inte utgör statligt stöd att tillämpas i Italien (*GACS*) och Grekland (*Hercules*). Ordningarna infördes för att avhjälpa följderna av höga andelar nödlidande lån. Dessa ordningar är bra exempel på hur medlemsstaterna kan hjälpa banker att sanera sina balansräkningar utan att bevilja stöd eller snedvrida konkurrensen.

¹²⁰ Meddelande från kommissionen: *Handlingsplan för att bekämpa skatteundandragande och göra beskattning enkel och lätt* (andra kvartalet 2020), ingår i *kommissionens justerade arbetsprogram för 2020*, COM(2020) 440 final, bilagorna 1 och 2, 27.5.2020.

¹²¹ Ärende SA.58389 Fifth prolongation of the resolution scheme for cooperative banks and small commercial banks, kommissionens beslut, 29.10.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_58389; Ärende SA.56635 Tenth prolongation of the Credit Unions Orderly Liquidation Scheme, kommissionens beslut, 8.6.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_56635; Ärende SA.57053 11th prolongation of the Credit Union restructuring and stabilisation scheme, kommissionens beslut, 8.5.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_57053; Ärende SA.58819 12th prolongation of the Credit Union restructuring and stabilisation scheme, kommissionens beslut, 30.10.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_58819; Ärende SA.57378 16th prolongation of the Credit Union Resolution Scheme 2020-2021, kommissionens beslut, 12.6.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_57378; Ärende SA.57516 Italian orderly liquidation scheme for small banks. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

¹²² Ärende SA.57262 Prolongation of the Greek State Guarantee Scheme for banks 01.06.2020-30.11.2020 (Art. 2 of Law 3723/2008), kommissionens beslut, 16.6.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_57262; Ärende SA.57515 COVID-19 – Italian bank liquidity support scheme, kommissionens beslut, 10.11.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_57515.

¹²³ Ärende SA.55465 Invest International, kommissionens beslut, 29.5.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_55465.

¹²⁴ Ärende SA.54780 Scottish National Investment Bank, kommissionens beslut, 5.11.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_54780.

¹²⁵ Ärende SA.55719 Banco Português de Fomento, kommissionens beslut, 4.8.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_55719.

6.2 Åtgärder mot selektiva skatteförmåner

Att bekämpa skatteundandragande och skatteflykt står högt på kommissionens agenda. Under 2020 fortsatte kommissionen att utreda påstått statligt stöd från Nederländerna till Inter IKEA, Starbucks och Nike, påstått statligt stöd från Luxemburg till Huhtamäki, och påstått statligt stöd från Belgien till 39 individuella stödmottagare enligt den belgiska ordningen för skatt på övervinst.

I juli 2020, ogiltigförklarade tribunalen kommissionens beslut från 2016, i vilket kommissionen finner att två irländska förhandsbesked i skattefrågor (*tax rulings*) till förmån för Apple utgjorde oförenligt statligt stöd. Tribunalen fastställde att kommissionen inte på ett rättsligt tillfredsställande sätt hade visat att Apple hade beviljats en selektiv ekonomisk fördel¹²⁶. Tribunalen ansåg vidare att kommissionen inte hade bevisat att de omtvistade förhandsbeskeden i skattefrågor var följden av de irländska skattemyndigheternas skönsmässiga bedömning. Vidare fastställde tribunalen att kommissionen inte hade lyckats visa att förhandsbeskeden i skattefrågor innehöll metodfel, som skulle ha lett till en minskning av Apples beskattningsbara vinst i Irland. Kommissionen har överklagat tribunalens dom till EU-domstolen¹²⁷.

7. Förenade krafter för att främja en europeisk och global konkurrenskultur

7.1 Samarbete med nationella konkurrensmyndigheter inom Europeiska konkurrensnätverket

Under 2020 fortsatte kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna i samtliga EU-medlemsstater att samarbeta inom Europeiska konkurrensnätverket för att säkerställa en enhetlig tillämpning av artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget¹²⁸. Syftet med Europeiska konkurrensnätverket är att bygga upp en ändamålsenlig rättslig ram för tillämpning av EU:s konkurrenslagstiftning på företag som använder gränsöverskridande affärsmetoder som begränsar konkurrensen.

Under 2020 inleddes 139 nya utredningar inom nätverket och 97 planerade beslut lämnades in. I dessa siffror ingår kommissionens utredningar respektive beslut. Utöver dessa samarbetsmekanismer enligt förordning (EG) nr 1/2003 säkerställer också andra samarbetskanaler inom Europeiska konkurrensnätverket en enhetlig tillämpning av EU:s konkurrensregler. Det hölls regelbundna möten inom nätverket för att diskutera ärenden i ett tidigt skede, politiska frågor samt frågor av strategisk betydelse. Under 2020 anordnades 24 möten mellan horisontella arbetsgrupper och sektorspecifika undergrupper, där

¹²⁶ Tribunalens domar av den 15 juli 2020 i målen T- 778/16 och T- 892/16, Statligt stöd – Stöd som Irland har genomfört – Beslut i vilket stödet förklaras vara oförenligt med den inre marknaden och rättsstridigt och i vilket det förordnas att stödet ska återkrävas – Förhandsbesked i skattefrågor (*tax rulings*) – Selektiv skattefördel – Armlängdsprincipen. Finns här:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=228621&doclang=SV>.

¹²⁷ *Statement by Executive Vice-President Margrethe Vestager on the Commission's decision to appeal the General Court's judgment on the Apple tax State aid case in Ireland* (inte översatt till svenska), kommissionens uttalande, 25.9.2020. Finns här:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_1746.

¹²⁸ Kommissionens tillkännagivande om samarbete inom nätverket av konkurrensmyndigheter, EUT C 101, 27.4.2004, s. 43 och EUT C 374, 13.10.2016, s. 10. Finns här:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX%3A52004XC0427%2802%29#>.

konkurrensmyndigheternas tjänstemän utbytte åsikter. Nätverket utfärdade ett gemensamt uttalande om tillämpningen av antitrustlagstiftningen under covid-19-krisen och samarbetade intensivt i covid-19-relaterade konkurrensfrågor (se avsnitt 2.2).

Under 2020 övervakade kommissionen medlemsstaternas arbete med att införliva direktivet om att utöka konkurrensmyndigheternas befogenheter i nationell lagstiftning senast den 4 februari 2021 och bistod dem vid behov¹²⁹. Direktivet kommer att säkerställa att de nationella konkurrensmyndigheterna, när de tillämpar samma rättsliga bestämmelser, nämligen EU:s antitrustregler, har samma effektiva verktyg att tillgå för att kontrollera efterlevnaden och de resurser som behövs för att upptäcka och införa sanktioner mot företag som begår överträdelse av artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget. Direktivet kommer också att säkerställa att myndigheterna kan fatta sina beslut helt självständigt, baserat på sak- och rättsförhållanden.

7.2 Nya politiska initiativ förstärker kommissionens möjligheter att agera internationellt

EU har en öppen ekonomi som i hög grad är integrerad med resten av världen. För att detta ska förbli en styrka behöver EU ha rätt verktyg för att kunna garantera ett rättvist företagsklimat på den inre marknaden. De subventioner som medlemsstaterna ger har alltid varit föremål för strikta regler om statligt stöd. Subventioner som offentliga organ i länder utanför EU beviljar företag som är verksamma i EU verkar emellertid ha en allt större snedvridande inverkan på den inre marknaden, men faller utanför EU:s kontroll av statligt stöd.

För att inleda en debatt om nya verktyg för att hantera denna lucka i lagstiftningen antog kommissionen en [vitbok om utländska subventioner](#)¹³⁰ i juni 2020. Ett omfattande samråd med berörda parter ägde rum under 2020. Under 2021 kommer kommissionen att lägga fram ett förslag till lagstiftning om att skapa lika villkor vad gäller utländska subventioner.

Vitbok om att skapa lika villkor vad gäller utländska subventioner

I vitboken presenteras flera kompletterande sätt att åtgärda den befintliga luckan i lagstiftningen.

I **modul 1** föreslås att det inrättas ett allmänt instrument för marknadsgranskning för att fånga upp alla tänkbara marknadssituationer där utländska subventioner kan ge upphov till snedvridningar på den inre marknaden. Den föreslagna tillsynsmyndigheten skulle kunna agera på varje tecken på, eller information om, att ett företag som är verksamt i EU gynnas av en utländsk subvention och ålägga åtgärder för att undanröja den sannolikt snedvridande inverkan, exempelvis gottgörande betalningar och korrigerande åtgärder av strukturellt eller beteendemässigt slag. Myndigheten skulle också kunna anse att den subventionerade verksamheten eller investeringen har en positiv inverkan som uppväger snedvridningen och välja att inte gå vidare med undersökningen (det s.k. testet av om det finns ett EU-intresse).

Syftet med **modul 2** är att säkerställa att utländska subventioner inte ger en otillbörlig fördel till mottagaren när de förvärvar (andelar av) företag i EU. Företag som får ett finansiellt bidrag från en stat utanför EU skulle behöva anmäla sina förvärv av EU-företag över ett visst tröskelvärde till den

¹²⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad, EUT L 11, 14.1.2019, s. 3.

¹³⁰ Vitbok om att skapa lika villkor vad gäller utländska subventioner, COM(2020) 253 final, 17.6.2020.

behöriga tillsynsmyndigheten. Myndigheten skulle sedan kunna godkänna att den anmälade partens åtaganden på ett effektivt sätt avhjälper snedvridningen eller förbjuda förvärvet.

I vitboken presenteras **modul 3** som en mekanism enligt vilken anbudsgivare i offentliga anbudsförfaranden skulle behöva anmäla sådana finansiella bidrag som de mottagit från länder utanför EU. De behöriga myndigheterna skulle sedan bedöma huruvida det föreligger en utländsk subvention och om denna snedvrider upphandlingsförfarandet. I sådana fall skulle anbudsgivaren kunna uteslutas från upphandlingsförfarandet.

7.3 Multilateralt och bilateralt samarbete världen över

Kommissionen fortsatte sitt aktiva internationella samarbete¹³¹ på konkurrensområdet, både på multilateral och bilateral nivå, trots de begränsningar som pandemin medförde.

EU-medlemsstaterna är övertygade om styrkan i och värdet av att samarbeta och anpassa internationella organisationer, som världshandelsorganisationen (WTO) och andra multilaterala organisationer, så att de kan fungera på ett ändamålsenligt sätt i dagens värld. Vid moderniseringen av WTO:s handelsregler är reformen av subventionsreglerna en av EU:s huvudprioriteringar. I januari 2020 utfärdade EU, Förenta staterna och Japan ett gemensamt uttalande om att förstärka de nuvarande reglerna om subventioner till industrin¹³². Under 2020 fortsatte kommissionen att aktivt delta i konkurrensrelaterade internationella forum, som OECD:s konkurrenskommitté, internationella konkurrensnätverket (ICN), Världsbanken och FN:s konferens för handel och utveckling (Unctad).

Under 2020 var utträdesavtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket¹³³ tillämpligt, inklusive bestämmelserna om statligt stöd och andra konkurrensärenden. Kommissionen gav ut en vägledning om tillämpningen av utträdesavtalet i konkurrensärenden¹³⁴. I december 2020 slutfördes förhandlingarna om avtalet om handel och samarbete mellan EU och Förenade kungariket¹³⁵. Avtalet tillämpas provisoriskt från och med den 1 januari 2021. Det innehåller omfattande kapitel om konkurrens och subventioner för att garantera att konkurrensen mellan EU och Förenade kungariket inte snedvrids efter att Förenade kungariket lämnat EU.

I december 2020 slutförde EU och Kina på ett principiellt plan förhandlingarna om ett övergripande investeringsavtal¹³⁶. Kina åtog sig att utöka tillgången till marknaden för

¹³¹ Se uppdragsbeskrivningen (inte översatt till svenska) https://ec.europa.eu/commission/sites/default/files/commissioner_mission_letters/mission-letter-margrethe-vestager_2019_en.pdf.

¹³² *Joint Statement of the Trilateral Meeting of the Trade Ministers of Japan, the United States and the European Union* (inte översatt till svenska), 14.1.2020. Finns här: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/january/tradoc_158567.pdf.

¹³³ Avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, EUT L 29, 31.1.2020, s. 7.

¹³⁴ *Notice to Stakeholders – Withdrawal of the United Kingdom and EU rules in the field of competition*, kommissionens tillkännagivande (inte översatt till svenska), 2.12.2020. Finns här: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/brexit_files/info_site/eu-competition-law_en_0.pdf.

¹³⁵ Avtal om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, EUT L 444, 31.12.2020, s. 14. Finns här: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:2020A1231\(01\)&from=SV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:2020A1231(01)&from=SV).

¹³⁶ *EU-China Comprehensive Agreement on Investment – Agreement in Principle* (inte översatt till svenska), 30.12.2020. Finns här:

investerare från EU, inklusive på några nya och viktiga områden. Kina åtog sig också att säkerställa rättvis behandling av EU-företag så att de i högre grad kan konkurrera på lika villkor i Kina, även vad gäller bestämmelser för statliga företag, insynen i subventioner och regler mot påtvingad tekniköverföring.

När kommissionen förhandlar om frihandelsavtal är strävan alltid att avtalen ska innehålla omfattande kapitel om konkurrenspolitik och kontroll av statligt stöd. Under 2020 fortsatte kommissionen sina förhandlingar om frihandelsavtal med Australien, Azerbajdzjan, Chile, Indonesien, Nya Zeeland och Uzbekistan.

Under 2020 fortsatte även kommissionens tekniska samarbete om konkurrenspolitiken och kontrollen av efterlevnaden med EU:s viktigaste handelspartner. Vidare fortsatte kommissionen att bistå kandidatländer och potentiella kandidatländer med att fullgöra sina konkurrenspolitiska åtaganden med sikte på att de i framtiden ska kunna ansluta sig till EU.

7.4 Upprätthålla en regelbunden och konstruktiv dialog mellan institutioner

Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén har alla en egen funktion att fylla gentemot EU:s invånare och berörda parter och är viktiga partner i dialogen om konkurrenspolitiken. Trots pandemin kunde denna dialog fortgå under 2020 tack vare moderna kommunikationsmedel.

I september 2020 svarade kommissionen på Europaparlamentets resolution av den 18 juni 2020 om kommissionens rapport om EU:s konkurrenspolitik 2018 (referent Stéphanie Yon-Courtin (Renew/FR)). Kommissionen framhävde bland annat vitboken om utländska subventioner, reflektionerna kring en utökad användning av systemet för hänskjutande av företagskoncentrationer för att fånga transaktioner som för närvarande inte omfattas av EU:s behörighet samt behovet av en fortsatt kraftfull hantering av digitala plattformar med hjälp av konkurrensreglerna och eventuellt även förhandsreglering. Under 2020 besökte verkställande vice ordförande Margrethe Vestager vid ett flertal tillfällen de övriga institutionerna, inklusive Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén.